

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 3 k. 40 f.

IRÁDÉSEK:
 A szabados postai sor egyenként 20 fill.
 minden következőnél 16 filler.

Arad, 1907. november 15.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 343.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUGER JÓZSEF.

Péntek, november 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Tisztviselők sérelmei.
- Vihar.
- Nem lesz tízedik gyógyszertár.
- „Urak kizárva.”
- A Fehér Kereszt postahivatala.
- Szubrett a járásbírószágon.
- Váljunk el!
- Színészsztárják készül.
- Térca: Vérhalom és Barbarossa. Irta: Ady Endre.

Tisztviselők sérelmei.

Arad, november 14.

Mind erőteljesebb formában, sőt egyre elkeseredettebben jut kifejezésre a tisztviselők jogos, önértékes elégedetlensége. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének legutóbbi gyűlésén az egyesület legtekintélyesebb emberei vetették szemére a kormánynak, hogy a tisztviselők helyzetével szemben rosszabb, mint a minők az eddigi kormányok voltak. Az ígéreteket még ma is bőven csurgatja, de azok beváltásával még egészen azon arányban adós, mint amikor a kormányt hatalmas várakozások közepette átvette. Teljesen rendezetlen a tisztviselők lakbér-ügye, a szolgálati pragmatikának, a tisztviselői függetlenség megteremtőjének híre sincsen, a tisztviselők adósságának rendezésével egyáltalán nem akarnak foglalkozni. A status rendezést a kormány maga dobta a közvéleménybe, de azóta hűtlenné lett ehhez a programjához. Mindezek hatása alatt joggal fakadt ki a tisztviselők országos egyesületében a panaszok forrása s a követelés, amely a csalódások

hosszu sora után a kormánytól egyebet is vár, mint üres biztatást.

A tisztviselők országos egyesületének állásfoglalása felszínre veti az aradi tisztviselők helyzetét, amely nem kevesebb okot ad az elégedetlenségre. Az aradi tisztviselők ép oly kevés jóakaratot tapasztalnak a kormány, mint a helyi vezető hatóság részéről. A város legutóbbi közgyűlése, amint ismeretes, Müller Károly indítványára fölirt a kormányhoz az iránt, hogy Arad az első lakbérosztályba soroztassék. Ennek ellenére, amint jó forrásból halljuk, a kormány nem akar törvényhozási intézkedéssel változtatni a tisztviselők lakbérügyén. Csupán annyit hajlandó megtenni, hogy az első és második lakbérosztály közötti különbséget felét adja a tisztviselőknek. Ez a félrendszabály nem elégítheti ki a tisztviselőket, annál kevésbé, mert régi tapasztalat, hogy az ilyen lakbér-emeléseket főképpen a háziurak hasznáják föl — újabb stágerolásra. Még rosszabb sorsban részesült az aradi tisztviselők azon akciója, amelylyel a földmivelési miniszter révén, az állam erdőiből, olcsó tüzelő anyagot akartak kapni. Darányi egyszerűen elutasította a kérelmet s talán nem is érezte szükségesnek, hogy ezt a rideg határozatot bővebben indokolja.

Abban a súlyos helyzetben, amelyet a rohamosan növekvő drágaság, az egyre rosszabb megélhetési viszonyok háritottak a szerény javadalmazásu tisztviselőkre, ezek az önségély, a szervezkedés erejével igyekeztek magukon segíteni. És ép ezek az üdvös törekvésekkel szemben nem

tanusítja a város azt a jóakaratot, amelyet a tisztviselők föltétlenül elvárhattak. Tudvalevő, hogy a tisztviselők házépítésszövetkezetét akartak létesíteni s ennek érdekében, a telkek megszerzése végett a városhoz fordultak. A tisztviselők kérelme még máig se nyert érdemleges elintéztést, a tisztviselők pedig még csak választ se kaptak a várostól. Bizonyynyal sürgősebb ügyek foglalnak le a torony alatt minden munkaerőt. Még jobban kiüt a jóindulat hiánya abban az eljárásban, amelyet a város hatósága az aradi tisztviselők üdvös, nagy hasznu szociális intézménye, a közöskonyhával szemben tanusított. A közöskonyha vezetői Kisszentmiklósról akarták a tagok részére szükséges húst beszerezni. A városi hatóságok azonban megtagadták az ehhez szükséges engedélyt, azon az alapon, amely a közfogyasztásra szánt hus behozatalára vonatkozik. Holott kétségtelen, hogy a közöskonyha nem tekinthető másnak, mint magánfogyasztónak, a magánfogyasztók egyesülésének, amely a behozott hussal nem akar üzérkedni, hanem azt tagjai között szétosztani.

Kiragadott részek ezek, amelyek mellett igen sok sérelme van a tisztviselői karnak, úgy a kormányval, mint a városi hatósággal szemben. Mindakettővel szemben a tisztviselőknek a szervezkedés ereje adja meg a leghatalmasabb fegyvert. A szervezkedés adja meg fölfelé a hatalmat, a tisztviselők között pedig az önségélyezés módját. Az aradi tisztviselők e tekintetben eddig se álltak tétlenül. Az állami tisztviselők országos egyesületének

Vérhalom és Barbarossa.

Irta: Ady Endre.

Barbarossa, a vén, rőt, grófi agár Vérhalomra érkezett. Vérhalom egy viskós, alázatos oláh magyar falu. Kerítik iszonyu grófi birtokok, szántók, rétek, szőlők, erdőségek. Isten és a hatalmas Drágffy-ösök jóvoltából minden a gróf Drágffyaké a tájon. Az is volt, az is lesz, mindörökké, amen. Mert Vérhalom lakói egytől-egyig esetlen, fáradtan született emberek. Eppen anyai erőcske maradt bennük, hogy szaporodni tudnak. Ilyenformán Vérhalomról minden korban kerül cseléd, napszámos, hajtó, zsellér a Drágffyak számára. Állatán, busan, törötten mégis falu ez a Vérhalom. S míg labdázó korban vannak a vérhalomi gyermekek, suttognak is egy legendát a Bikaréten. Amikor Rákóczi várta Lengyelországból, föllázadt Vérhalom népe. Ide a Bikarétre hurcolták Drágffy Gáspárt, aki sanyargatta a falut. Fejzékkel tisztelték meg a vén birodalmi gróf fejét. S a vén bitang már nagyon halott volt, amikor Vérhalom asszonyai még egyre szurkálták dohányfüzű-tüskével Hajh, régen volt s a legendát csak a gyermekek suttogják. Aztán fölönnek, későbbesen megokosodnak ők is. És szolgálják ők is a Drágffy-domaiumot. Kis, helyke uradalmi irásokok, ispánok belovagolnak a majorkából gyakran a faluba. Lóhátról kihirdetik, hogy mennyi a napszám s hová kell hajtalonként munkába állani. Ősszel, vadászatok

idején, a hajtókat is innen hajtják föl. Hiszen Barbarossa is így került éppen Vérhalomra.

Történt, hogy a Lupa Ferenc legényfiának a tomporába löktek egy vadászó Drágffy-ünnepen egy marok sörétet. A legény életben maradt, de kissé megbánult. A Drágffy uradalom tisztartója megbízott, hogy egyezkedjék Lupa Ferencel. Lupa Ferenc alázatos, öreg, jó paraszt lévén, ötven forintot rakott zsebre. Sőt örült a szerencsének, mivel nem az ő, hanem a fia bőréről volt szó. Jól sikerült a hajtóvadászat az öreg Lupa Ferencnek. Viszont a tisztartónak is pompásan sikerült az egyezkedés. Még áldomás is méltóztatott fizetni a tisztartó ur. S a kocingatás során eszébe jutott neki Barbarossa. Barbarossa valamikor kegyelt agár volt a Drágffy-kastélyban, de megvénült. A Drágffy-majoreszkó nagyon sajnálta Barbarossát s szívére kötötte a tisztartónak, hogy agyon ne ültesse. Éljen, ameddig csak akar, nyugodalomban és kényelmesen Barbarossa. Keresni kell Vérhalomban egy derék parasztot, aki elartsa haláláig. A tisztartó nagyon megszerette az egyezkedésnél Lupa Ferencet s kegyesen neki ajándékozta Barbarossát.

Barbarossa megérkezése csodálatosan föl-kavarta a falut. Az alázatos, jámbor Vérhalom szemében egyszerre megnőtt Lupa Ferenc. Irigykedve bámulták, nézték a Lupa-viskót, melynek kis udvarán gögösen ugatott a vén agár. Sőhajtosva emlegették az emberek a Lupa-család szerencsésjét. Barbarossa pedig nagyobb tekintélyű lett, mint a tisztartó ur,

mint a pópa, nem is szólva a tanítókról, akiket általában kutyába se vett minden idők óta a falu. A Lupa Ferenc megbánult fiára haragudott főképpen a falu, mert a kitüntetését ő szerzte. Harag, irigység, gyűlölség azonban némán lapultak Rémlott a falucak, hogy Barbarossa jelenléte az egész falut dicsőséggel szórja be. Mibélfogva az iskolás fluk, a különben vásott lurkok, Barbarossát kalapemeléssel üdvözölték. Falui összejöveteleken csak úgy beszéltek Barbarossáról: „a gróf agara”. Valamiképpen egész Vérhalom úgy tekintette Barbarossát, mint a gróf ur megbízottját, aki nem nézi le a szegény embert. S a töröttebb, egészen vének, pláne büszkék voltak Barbarossára. Mert mégis nagy dolog az, hogy egy Drágffy agár itt él egyszerű parasztok között.

Barbarossa azonban nem bizonyult méltónak erre a nagy érzelm-ribillióra. A vén, elkapatott, kékverű agár hamarosan nemtelen dogokra veteledett. Gyér tyukjait sorra fojtogatta az apró udvaroknak. Főlkutatta kis szalma-kazalok alján a tojó fészkeket s fölfalta a tojásokat. Kilopta a rosszul őrzött viskókból a szükös kenyeret. Falánk oligarcha, kegyetlen és kértékony ebként állott Vérhalom fóruma előtt rövid idő múltán Barbarossa.

Lupa Ferencék legjobban szenvedtek Barbarossa miatt, de hallgatniok kellett. Hetenkint áthintóztott a falun a tisztartó s mindig megkérdezte, mi van Barbarossával. Elárulják, bevádolják Barbarossát, a gróf szeretett agarát?

arad-vidéki köre, lelkes elnökének, *Kosinszky* Viktornak vezetése alatt eddig is becsületesen megtette kötelességét s működésének egyik áldásos eredménye a fényesen bevált közöskönyha intézménye is. Szükséges azonban, hogy az egyesületet a tisztviselők minél nagyobb tömege támogassa, ne csak tagdijaival, de a szolidaritásnak és az önértékes együttműködésnek eszközeivel. Erősen szervezett, vasgyűrűbe kovácsolt tisztviselői karral szemben a kormány nem játszhatja a gögös principálist, a helyi hatóságok pedig az indolens Pató Pált.

Vihar.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 14.

Pontosan tíz órakor csak egy képviselő van a Házban — helyesebben egy szakáll leng diadalmasan a folyosón: a *Battayán* Tivadar gróf történelmi szakálla.

Az ügybuzgó gróf megmagyarazza, miért van ilyen jókor a Házban:

— Az állami tisztviselők küldöttségét vezetem a miniszterelnökhöz.

Vagy száz magyarországi állami tisztviselő várakozik *Wekerle* előszobájában, hogy átadhassa néki a szegedi kongresszus memorandumát.

A folyosón sokan vegyülnek a tisztelegő százas küldöttség közé, akiket tizenegy óra tájon vezet a miniszterelnök elé *Battayán* Tivadar gróf.

A képviselők csoportja előtt *Szterényi* államtitkár és *Wekerle* miniszterelnök ejtenek szót a horvát ügyről. *Wekerle* a kilépőkhöz fordulva, ezt mondja:

— Ha magyar ügyben ellenzékot csináltak, az nem baj, de a horvátokkal szemben kell, hogy magyarok mindannyian összetartsunk.

Egyébként ma is a rendes multság folyik. A horvát képviselő öt percreg beszél, azután közbe csönget az elnök.

— A képviselő urtól megvonom a szót!

Am *Vérhalom* keserősége egyre nagyobb lett. A vén, kényes, előkelő agár a legmerészebb indulatokat gyulasztotta azoknak kores, szomorú utódaiban, akik valamikor *Drágffy Gáspárt* ölték meg a *Bikaréten*. Az esett, hogy az alázatos falu népe éjszakánként titkos gyűléseket rendezett. Tél volt különben is, amikor *Vérhalomban* éheznek az emberek. Egy ilyen titkos, éji gyűlés után örült fölbátorodással sergelt a nép a *Lupa* kunyhó elé. A bátrabbak közül vagy husz berontott s a *Lupák* pitvarából kirángatta a véletlenül már babérain pihenő, szundikáló *Barbarossát*. Ujjongott remegve a falu népe, amikor néhány merész legény összekötözte a vén *Barbarossa* lábait. Néhány fiatal, vérmesebb parasztfiu, akik még nem felejték el a *Rákóczi*-korbeli legendát, ordított.

— Vigyük ki a *Bikarétre* s öljük meg.

És csakugyan, óh szörnyőség, kivitték a *Bikarétre* *Barbarossát*. Oda, ahol valamikor büszke elődök megölték *Drágffy Gáspárt*. És megölték itt *Barbarossát* is a vérhalomiak. A kutya, a nemes *Barbarossa*, úgy viselkedett, mint egy márkai a francia forradalom idején. S *Vérhalom* jámbor parasztaival csak akkor eszméltek föl, amikor *Barbarossa* már halott volt. *Ludbőrös* ijedelemmel tért vissza a faluba *Vérhalom* alázatos népe. A következő vasárnapon tele volt a kálvinista és az oláh templom. Egész *Vérhalom* rettenve imádkozik talán még ma is, hogy *Barbarossa* miatt ne mérjen a falura büntetést az Isten, de főképpen a *Drágffy*-uradalom.

Erre jön a horvát oroszlanok dühös ordítása . . .

Ma ebből a rendesnél nagyobb porció is kijutott. Az elnök *Budiszavljevics* Budetól azért vonta meg a szót, mert az autonóm vámtarifa tárgyalása közben a vasuti tarifákról beszélt. Ez rengeteg módon felbőszítette a horvátokat, akik vagy negyed óráig lehetetlenné is tették az ülés folytatását. Vad kiabálással ugráltak fel a helyükről, zsebkendőket lobogtattak s olyan kavargást keltettek, hogy félő volt, hogy a magyar és a horvát képviselők hajbakapnak. Az elnök a legkritikusabb percben felfüggesztette az ülést, miután azt javasolta, hogy a leghangosabb négy horvátot állítsák a mentelmi bizottság elé.

Az ülés 10 órakor nyílt meg. *Návay* Lajos volt az elnök, aki bemutatta *Polónyi* Géza levetelét, melyben ez lemond a pénzügyi bizottsági tagságáról. Az autonóm vámtarifához *Mazurancs Bogoszláv* szólt elsőnek horvátul. Kifogásolja a vámtarifát, mert abból nem ismeri meg a két állam gazdasági erejét. Ez a javaslat a horvátokra nézve zsákban macska. Azért nem fogadja el.

Elnök: *Rendreutasítja* *Somogyi Aladárt*, mert a tegnapi ülésen a horvátokról azt mondta: politikai örömlények.

Budiszavljevics Bude a javaslat ellen beszél. Elnök: Kétszeri rendreutasítás után közli, hogy a képviselő még mindig elkalandozik a tárgytól, most például a vasuti tarifáról beszél. Ezért tőle megvonja a szót (Óriási zaj.)

Ez az elnöki enunciació példátlan elkeseredést keltett a horvátok között. A percekig tartó láрма közben az elnök azt a javaslatot tette, hogy *Vinkovics* Bozsót, *Budiszavljevics* Budet, *Banjanin* Jánost és *Popovics* Dusánt a mentelmi bizottság elé utasítsák. A baloldal felugrált, éljenzett, a horvátok zsebkendőket lobogtattak, a két tábor összefutott, úgy, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni.

A szünet után az elnök hosszabb nyilatkozattal nyitotta meg az ülést:

— Bejelentést akarok tenni, — mondta — hogy eljárásomat igazoljam. *Budiszavljevics* beszédét ő nyugodtan hallgatta végig. Két ízben figyelmeztettem, hogy eltért a tárgytól. Mégis harmadszor a vasuti tarifáról kezdett beszélni. Őt kizárólag a házszabályok vezetik. A horvát képviselők ma is produkáltak intézkedése következésében a műfelháborodási jelenetet. Konstatálja, hogy a horvát jegyző (Feikiáltások: Ki vele!) egyenesen a Ház ellen izgat. Ő is, több más képviselő is nem átalják öklükkel fenyegetni az elnököt. *Popovics* Dusánnak kötelessége azt a helyet elfoglalni, amelynek betöltéséért fizetést huz, (Taps) ehelyett az öklét mutogatja felénk. Az elnökség hónapokon át a legnevezetesebb helyzetben vezeti a tanácskozásokat. Nyílt lázadással áll szemben. Ő kijelenti, hogy az elnökség a horvát képviselők erőszakáért talál megtorlást és minden terrorizmus ellenére a legszigorúbban fogja a házszabályokat kezelni. (Helyeslés.) Nem rettentí el a zsebkendőlobogtatás, sem a horvátok ellenszenvé. A horvát jogokat azok veszélyeztetik, akik visszaélnék jogalkkal. Ujból kijelenti, hogy nem fog megrettenni a provokációtól, hanem hasonló energiával felel rá. (Taps a baloldalon.)

Popovics Dusán (magyarul): Szót kérek!

Elnök: Tessék!

Popovics Dusán: Visoki sabore! (Óriási zaj.)

Feikiáltások: Beszéljen magyarul!

Elnök: Arra figyelmezteti, hogy az elnöki intézkedéseket nem lehet szóvá tenni és mint soros jegyzőnek, az izgatás helyett az elnöki székben helyét elfoglalni a kötelessége.

Popovics Dusán (magyarul): Horvát képviselő vagyok, jogom van horvátul beszélni. Horvátul folytatja.

Elnök: A képviselő ur meggyalázta a magyar parlamentet, mert azt állította, hogy őt és a horvátokat a jegyzői fizetéssel megakarták venni. Ez olyan állítás, amelyért tőle megvonom a szót. (Taps és helyeslés.)

Posgay Miklós: Adja vissza a pénzünket!
Battayán Tivadar gróf: Pojácák ezek, nem képviselők.

Éber Antal, *Hoffmann* Ottó kiáltoznak közbe. Az elnök figyelmezteti őket, hogy maradjanak csendben.

Nagy nehezen lecsillapul a láрма. *Popovics*, a „soros jegyző“ a helyén marad, nem megy többé az elnöki emelvény felé.

Lukinics Odön végre szóhoz jut és beszélni kezd horvátul a javaslat ellen.

Elnök: A képviselő ur válaszolni akar *Szterényi* államtitkár ur tegnapi beszédére, a horvát statisztikai hivatal ügyében.

A Ház megadja az engedélyt.

— Megadjuk, de magyarul! — kiáltozzák. *Lukinics* természetesen horvátul polemizál *Szterényi*vel és azt mondja, hogy a horvát statisztikai hivatal nem hamisít.

Novoszel Mátyás (horvátul). Az eredeti volt a hamisítás.

Elnök: Rendreutasítja *Novoszelt*.

Lukinics folytatja horvát beszédét, amelyet baj nélkül befejez.

Vinkovics Bozsó röviden és horvátul beszél a javaslat ellen.

Banjanin János horvátul kritizálja a vámtarifát.

Babics Ljubomir, *Ilics* Gedeon és *Popovics* Dusán horvátul beszélnek a javaslat ellen.

A jegyzőkönyv kiigazítása után a Ház vita nélkül megszavazta *Hoitsy* Pálnak az ülések 1 órával való meghosszabbítására vonatkozó indítványát, mire az ülés véget ért.

Az ülés után a képviselők kitüntetően tapsolták *Návay*t a mai ülésen tanúsított erélyes magatartásáért, a horvátok ellenben: *Justh!* *Justh!* kiáltásokkal fejezték ki megbotránkozásukat.

Nem lesz tizedik gyógyszertár.

A belügyminiszter döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 14.

Több ízben foglalkoztak már Aradon a tizedik patika felállításának kérdésével, mert sokan úgy vélik, hogy a mindinkább fejlődő város és a szaporodó lakosság megkívánja egy új patika felállítását. Ebben az irányban tavasszal kérvény is érkezett a törvényhatósági bizottsághoz, amely szeptember havi közgyűlésén foglalkozott a tizedik patika ügyével. A törvény értelmében a városnak patika engedélyezési joga nincs, csupán javaslatot tehet a belügyminiszternek, akitől a patika engedélyezése függ. A törvényhatósági bizottság a kérvénnyel szemben tudvalevőleg elutasító álláspontra helyezkedett és ily értelmű előterjesztéssel küldte fel a kérvényt a belügyminiszterhez, mellékelvén egyúttal *Leitner* Ernő dr. főorvosnak, *Messer* Jánosnak, *Garda* Pálnak, továbbá *Schauer* Lajosnak a törvényhatósági bizottság elutasítást véleményező határozata elleni felebbezését, amelyekben a felebbezők kifejtik, hogy a tizedik patikára Aradon feltétlenül szükség van.

A belügyminiszter döntése a patika ügyben ma érkezett le a városhoz és mint előrelátható volt, elutasító. A belügyminiszter a tizedik patikát egyelőre nem engedélyezi, mert ennek felállítását nem tartja szükségesnek.

A belügyminiszter leirata így hangzik:

A városukban felállítani kért tizedik gyógyszertár engedélyezése ügyében megejtett tárgyalás során meghallgatott szakközeg véleménye alapján a város törvényhatósági bizottsága folyó évi szeptember 11-én hozott határozatában a szóban forgó gyógyszertár felállítását ellen határozott. Ehhez képest az 1876. XIV. t.-c. 134 ik szakasza alapján Aradon a tizedik patika felállítását nem engedélyezem.

Erről a város közönségét a fenti szám alatt kelt jelentéssel felterjesztett iratok visszazárásával további eljárás végett értesitem. *Leitner* Ernő dr. és társai, *Messer* János, *Garda* Pál,

valamint *Schauer* Lajosnak, a törvényhatósági bizottság idézett számú határozata ellen benyújtott felebbezése ezuttal elintéztést nyervén, nevezetteknek kézbesítendőik.

Kelt, 1907. november 5 én.

Andrássy Gyula s. k.,
belügyminiszter.

A tizedik patkát tehát egyelőre nem állítják fel Aradon, mindaddig, amíg a város ezt szükségesnek nem látja.

„Urak kizárva.“

Csak hölgyeknek!

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 14.

A Lex Heintze számárság s azt, aki a milói Vénusz habtestére kötényt, vagy pláne köpnyeget akar kötni, azt be kell záratni a bolondok házába. Az is legfeljebb csak álszentekedik, aki tüzet kiált, ha valamilyen irodalmi remekműben merészebben megírt részletre bukkan s azt szándékosan félreérti. Zola Rómájában van egy fenségesen szép szerelmi jelenet, mely merészségben bizonyára túlhaladja mindazt, amit e nemből valaha írni mertek. De hát épen ebben van a különbség. Itt a művész ihletett keze vezeti az esetet, szent és nagy célok érdekében s amit szemünk elé állít, az a maga emberi és tragikus voltában mélyen megrendítő s nemhogy bűnös gerjedelmeket kelte bennünk, hanem szívünket nemesíti. Szó sincs róla, az igazi művészet és az igazi irodalom nem lehet el szabadság nélkül, de az is szent igaz, hogy a pornográfia visszaél a szabadsággal s a maga durva és szennyes rajzaival a mások megrontására törekszik, hogy a legtöbbször piszkos üzleti élelmességből, az nem mentő, hanem súlyosító körülmény. Aminthogy a pornográfiának nem utolsó bűne az sem, hogy a közönség tervszerű megrontásával lassanként kiöli ebből az irodalom iránt való érzéket. Már-már ott tartunk, hogy senki színházba nem megy, ha nem tudja, hogy ott dicsőségek fogtak feltálatni, könyvet kezébe nem vesz, hacsak nem bizonyos afelől, hogy abban „pikantériát“ fog találni.

A Pesti Hirlap tegnapi számában a következő apróhirdetés jelent meg:

HÖLGYEK

(urak kizárva) megkülönböztetés nélkül állásukra és hivatásukra nézve, kik *nagyon pikáns eleményüket* vagy *realisztikus elbeszéléseket* a magyar vagy német nyelven le tudják írni, mint munkatársnők, egy könyvhöz, melynek „Realisztikus nőpoesia“ címen meg kell jelenni, a következő feltételek mellett meghivatnak hozzáteletüket (pótlékukat) beküldeni. 1. Az elfogadott pótlékoknak, elbeszéléseknek sajátkezűleg leírva és eredetieknek kell lenniök, ezek jól lesznek honorálva. 2. Egy hölgy legfeljebb 5 hozzátelet küldhet be. Egy elbeszélés legfeljebb 100 nyomtatott oldal lehet. 3 Minden egyes elbeszélés mellé kell, hogy egy, az író névével, állásával, foglalkozásával és címével ellátott cédula legyen mellékelve, valamint az állíró név is, amely név alatt a munka nyomtatva legyen. 4. Uti és budoir elbeszélések, intézeti és táncóra elemények, kalandok stb. stb. a költészet minden nemében kezeltet-hetnek (prózában, költeményben,

naplólapokban, levelekben). *Esetlen, durva vagy szerelmi, pórias vagy idomzott kitételek szívesen vétetnek* és hiányos munka át is dolgoztatik az író beleegyezésével, ha a tartalma különösen *érdekes és nagyon pikáns*. Eszerint ugymint a nagysága vagy a szobaleány, az író, vagy a félvilági hölgy, a hivatalnok, valamint a boltleány is egyformán, sikerrel részt vehet.

Ez a förtelmes magyarsággal megírt apróhirdetés (holt bizonyos, hogy német rejlik a kortina mögött) nem kevesebbet kíván, mint azt, hogy bármely állású nő nevének, állásának és címének bevallásával írjon meg minden dicsőséget, ami vele otthon, utazás közben, a budaárban, intézetben (sic!) megtörtént. „Esetlen, durva vagy szerelmi, pórias vagy idomzott (?) kitételek“ — mondja a hirdetés — „szívesen vétetnek és a hiányos munka át is dolgoztatik.“ Az egyetlen kellék csak az, hogy a tartalom különösen érdekes és nagyon pikáns legyen. Ime, ennyire becúll a magyar feleségeket, leányokat az erkölcsstelenységben utazó német szennyvállalat, ingyen példányt és dus honoráriumot ígérve a Realisztikus Nőpoesia önként jelentkező női munkatársainak!

És akad virágzó, gazdag lap, mely néhány koronáért helyet ad ez elszomorítóan immorális, a magyar nőket ily mélyen lebecsülő, egyenesen meggyalázó hirdetésnek. A vidéki sajtó, amelynek eszközei szerénysége mellett is van érzéke a pénzhez, de erkölcsstelen célzatu üzletek elutasítására, az ilyen mű hirdetés hozóját felháborodva kirugja a kladóhivatal ajtaján! De Budapest — az más.

A Fehér Kereszt postahivatala.

Elutasító határozat.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 14.

Megemlékeztünk arról, hogy *Braun* Gusztáv, a Fehér Kereszt szálloda tulajdonosa nemrégiben kérvényt intézett a nagyváradi postaigazgatósághoz, az iránt, hogy a Fehér Kereszt szállodában a saját költségén postát állíthasson fel. *Braun* kérelmét azzal indokolta, hogy szállodájának állandóan sok vendége van, akik a postát gyakran frekvenciálják. Érvül hozta fel ezenkívül, hogy az aradi közönség kényelmére is szolgálna, ha a fővonalon rendelkezésére állna egy posta, ahol küldeményét, pénzesleveleket, utalványokat, csomagokat feladhatna.

Braun Gusztáv kérelmét *Szél* Ernő, az aradi posta főnöke melegen figyelmébe ajánlotta a nagyváradi postalgazgatóságnak, kifejtve, hogy az aradi közönségnek tényleg szüksége van egy, a fővonalon lévő postára. *Szél* Ernő véleménye alapján, már-már kedvező elintéztést nyert a kérelem, de technikai akadályok fenforgása miatt a napokban elutasították *Braun* kérelmével.

Néhány hét előtt a nagyváradi postalgazgatóság átiratilag tudatta *Braun*nal, hogy kérelmét a közönség érdekelnek szempontjából helyesnek és méltányosnak találja, előbb azonban meggyőződést kell szereznie arról, hogy az a helyiség, amelyet *Braun* a posta részére szánt, megfelelő-e rendeltetési céljának. Evégből a nagyváradi postalgazgatóság nemrégiben egy mérnököt küldött Aradra, aki megvizsgálta a helyiséget és véleményéről jelentést tett a postalgazgatóságnak. Mint ma kitént, az a vélemény nem volt kedvező és így a Fehér Kereszt-ben nem állíthatják fel a postát.

A nagyváradi postalgazgatóság erről ma átíratilag értesítette *Braun*t, azzal, hogy a posta felállításához hozzájárult volna, de a kiküldött szakközeg a helyiséget posta céljaira alkalmatlannak találta. Szóval *Braun* érdekes tervét nem valósíthatja meg, ha csak a posta céljaira más alkalmasabb helyiséget nem talál.

Szubrett a járásbiróságon.

Kun Irén tanuskodása.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 14.

Egy szürke, jelentéktelen, nyomdafestékre alig érdemes perpatvar keretéből csinos szubrettfej kandikált ma ki, a komoly bírói szék felé. Egy bagatell levéltitok megsértési ügy, vajjon kit érdekel manapság, a pörös feleken és a bírón kívül, aki érdekesebb ügyek után áhitozva, hozza meg lesújtó, vagy felmentő ítéletét. Kit érdekel egy ilyen minden izgalom nélküli ügy, amelyet az emberek telhetetlen kíváncsisága ugyszólván mindennapivá tett? Kezdő fiskálisok, ifju, de tehetséges ügyvédjelöltek, akik mohón lesnek a kliens-préda után, talán nagyobb ügyhöz méltó ambícióval látják el, de a közönség... A Moltke affér óta a közönségnek nem levéltitok megsértési ügy kell, manapság csupán a szenzációsan misztikus, vagy misztikusan szenzációs perpatvarok izgatják a neuraszténikus kedélyeket.

Am a mai ügy, amely szintén a már közönségessé lett levéltitok megsértési ügyek rekészébe tartozik, mégis kíváncsiságot keltett, még a legcínikusabb törvényszéki hiénák között is, akik minden emoció nélkül veszik tudomásul még a kőtel által halálos ítéleteket is. És mindez miért? Az első mondatban bennfoglaltatik a nem mindennapos érdeklődés oka: egy bájos szubrettfej a hozzátartozó karcsu, finom testtel, amelynek vonalához gyönyörűen simul a fecskéfarku sötétkék kosztüm. Mondjuk ki egyszerű, de hatásos szavakban: *Kun* Irénnek, az aradi színház tehetséges fiatal szubrettjének ma volt az első debut-je, a büntetőjársásbirósághoz címzett szinpadon. Ne ijedjenek meg a kezdő, de tehetséges tehetségek mindenkor protektorai és tisztelői: a fiatal művésznő nem mint vádlott szerepelt. Ahhoz egyrészt tul szelid, másrészt — mint az alábbiakból kiténik — nagyon, de nagyon fiatal. Olyan fiatal, hogy no...

Hogy pedig tulessünk az ügy kevésbé poetikus, sőt meglehetősen rideg „tényálladékan“, tessék tudomásul venni, miszerint *Korányi* Izsó aradi lakos feljelentette az aradi büntetőjársásbiróságnál *Schattlessz* Gusztáv ugyancsak aradi lakost, amiért egyik levelének titkát megsértette, illetve mert egy névtelen levélben őt sértette meg. Ez a kis különbség elvégre nem változtat a nagyon rideg tényálláson. Am az már mindenesetre változtat, hogy ezuttal a tanuk nem közönséges emberi lények voltak, hanem egy szilupadi világitáshoz szokott, ifju de bájos szubrett. A kisasszonynak, aki, belfentesek állítása szerint, már hetek óta lámpalázban égett emiatt a premier miatt, állítólag, lázas éjszakája volt és ennek tudható be, hogy a délelőtti kitézött tárgyaláson nem jelent meg. De *Zih* József bíró előzékeny ember. A város összes kincselért sem volt hajlandó elővezettetni őnagyságát, hanem délutánra tűzte ki a tárgyalást. Ez az udvariasság hatott: *Kun* Irén olyan pontos volt, mint... mit mondjunk? — ... mint a pinty... (A pinty udvariasságáról szóló adatokat lásd *Bréhm* nagy művében.)

Pont hármát ütöt az óra, amikor ónagysága megjelent:

— Tanuként fogom kihallgatni, szót udvarias mosolylyal a bíró. — Neve?

- Kun Irén.
- Foglalkozása?
- Színésznő.
- Vallása?
- Izraelita
- Hajadon? . . .
- Hajadon.

És ezután következnek a kérdések legplakásabb pontja. Zih József, kissé előre hajol, összehuzza a szemét, hogy jobban lásson és szól:

— Hány éves, kisasszony?

Mély csend. Feszült várakozás. Vészi Arthur dr., a magánpanaszos képviselője közelebb megy a tanuhoz.

— Hány éves? sutlogja ő is lázas kíváncsisággal.

— Hány éves? várják a feleletet a felek

Sőt, mintha a székek, az asztalok, az ablakok is kíváncsian remegnének meg. Mert ki ne volna kíváncsi arra, hogy valójában hány éves egy „tizenkilenc évesnek tartott színésznő”? A bíró szuggesztív szemekkel néz, mintha mondaná:

— Figyelmeztetem tanut, hogy eskü alatt vall . . .

És Kun Irén vall.

— Tizenkilenc . . .

— Tizenkilenc, ismétli meggyőződéssel a bíró.

— Tizenkilenc, visszahangozzák a falak és az ablakok . . .

A jegyző pedig írja:

Tizenkilenc! Örömmel, szinte kéjesen írja, mivelhogy sem ő, sem más nem vonja kétségbe. Hiszen Kun Irén bátran mondhatta volna ezt is:

— Tíz éves vagyok.

Egy bájos, fiatal szubretinek mindent elhisznek. Sőt ha véletlenül ezt találja mondani:

— Még meg sem születtem — a bíróság azt is elhiszi és Zih József legrosszabb esetben így konstatálja a tényt:

— Jegyző ur írja le, hogy a kisasszony még meg se született, miután pedig kétséges, hogy a jövőben meg fog-e születni, tanuként való kihallgatásától egyelőre elállunk.

Ezre azonban nem volt szükség, mert Kun Irén a saját vallomása szerint már tizenkilenc éves. És lefolytatták a tanukihallgatást. A kisasszony határozottan és erőteljesen, minden tréma nélkül, a panaszos mellett vallott. Van tudomása arról, hogy Schattelesz Gusztáv névtelen levelet küldött Korányi Izsónak, amelyben érzékenyen megsértette az utóbbit.

A bíróság ezt szó nélkül elhitte, de mégis elrendelte az írásszakértők meghallgatását, ami már nem szép a bíróságtól, mert ha olyan bájos és olyan tehetséges szubrett határozottan a vádlott ellen vallott, rögtön el kellett volna ítélni Schattelesz Gusztávot.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi könyvnyomdászok „Gutenberg” dalköre hangversenyére szóló műsort a rendezőség már összeállította. A műsor számai kivétel nélkül jelesebb szerzők művei, mit a dalkör vasárnap esti hangversenyén, Zinner Viktor karnagy vezetése mellett elő fog adni. E ő fogja adni a többek között a Könyvnyomdászok Szakegylete által 100 koronával jutalmazott pályaművet, a „Szabadság dala”, amely Kiss Gábor szerzeménye és amelyet Pogatschnigg Guidó zenésített. Különösen ez a szám

fog nagy hatást kelteni. Előreláthatólag zsufova lesz vasárnap este a Kovács és Novotny-féle vendéglő, hol a hangversenyt rendezik. A hangverseny kezdete este 9 órakor lesz. Belépő díj nincs, azonban a műsort, melynek ára 20 fillér, személyenként meg kell váltani.

Váljunk el!

Barabás és Arad.

Elszakadt az utolsó szál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 14.

Barabás Béla, Aradváros diszpolgára a mai napon elszakította az utolsó szálát is, amely még Aradhoz fűzte. Az az emlékezetes törvényhatósági közgyűlés, amelyen Barabásnak átnyújtották a diszpolgári oklevelet, s amelyen kibuktatták a közigazgatási bizottságból, igen erős nyomokat hagyhatott a függetlenségi párt alelnökének lelkében. Nagyrészt erre vezethető vissza az Aradról való elköltözés is s erre magyarázható Barabásnak néhány régebbi nyilatkozata, amelyek közül az oroszánokról és a nyávogó macskákról szóló még élénk emlékezetében lehet minden aradi lakosnak.

Barabás azonban — ugylátszik — még nem tekintette teljesnek a szakadást. Gyakori aradi látogatásai arra vallottak, hogy fennakarta tartani itteni összeköttetéseit. De, hogy az aradi közélettől végleg visszavonul, annak bizonyosága az, hogy Barabás Béla január 1-től kezdve már nem lesz tagja Aradváros törvényhatósági bizottságának. Nem lesz tagja egyszerűen azért, mert Pestvármegyében megválasztatta magát törvényhatósági bizottsági tagnak, már pedig a törvény szerint senki sem lehet egyszerre két törvényhatóságnak tagja. Barabás Bélának eszerint le kell mondania az aradi városatyaságról.

Amint ugyanis Nagykőrösről jelentik, ott tegnap ment végbe a megyei törvényhatósági bizottsági tagok választása. Megválasztottak: Barabás Béla orsz. képviselő, Szabó Géza vármegyei tb. főjegyző, Poka Károly polgármester, Jalsoviczky László dr. városi főügyész, Szalay Ambrus ref. egyházi algondnok, Patonay Pál, Dabis János, Máté Ferenc gazdálkodó.

Barabás bizonyára nem lépett volna fel megyebizottsági tagnak Nagykőrösön, ha az volna a szándéka, hogy visszautasítja a megválasztást. Csak az a csudálatos, hogy Barabást egyáltalában fel lehetett léptetni Nagykőrösön megyebizottsági tagul, mikor a törvény szerint a megválasztandó megyebizottsági tagnak legalább két esztendeig kell megválasztása előtt az illető törvényhatóság területe adót fizetnie.

Az „Aradi Közlöny” egyik munkatársa beszélgetést folytatott ezügyben magával a legilletékesebb személylyel, Barabás Bélával, aki ma délután érkezett meg Aradra. Barabás munkatársunk kérdéseire így válaszolt:

— Éppen most kaptam magam is távirati értesítést Nagykőrösről, hogy megválasztottak. Arra nézve, hogy ezt a bizottsági tagságomat tartom-e meg, vagy az aradit, egyelőre nem nyilatkozom. Egyelőre még eltart vagy harminc napig, amíg

igazolnak: addig tehát nem is felelhetnék erre a kérdésre.

Barabás Béla ezen nyilatkozatából az olvasható ki, hogy igazolása esetén a nagykőrösi bizottsági tagságot tartja meg. Mindenesetre fájlandó, hogy ebben az esetben Arad elveszíti azt a férfit, aki az itteni törvényhatóságnak mindig vezető embere volt s akinek véleményére és nézeteire mindig nagy súlyt helyezett a város polgársága. Aradnak szüksége van Barabásra s reméljük, hogy Barabás is meg fogja gondolni, mielőtt elszakítaná az utolsó fonalat is.

Ha azonban ez az eset bekövetkeznék, a negyedik kerület januárban ismét választani fog. Nehéz választás lesz: Barabás Béla utódját kell majd megválasztani.

SPORT.

+ A posta és távirata tisztviselők sportegylete f. hó 15 én este 7,9 órakor a Szt. László-nica 5 sz. alatti helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat ez uton is meghívja.

Veszedelemes találka.

A ravasz áldetektív.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 14.

A ujkor szélhámosa rendkívül raffinált gentleman, aki nem annyira erőszakkal, mint inkább ötleiteinek erejével csapja be a sarokba szorított, meglepett emberiséget, amely a hirtelen támadás hatása alatt nem is védekezik, hanem kinyitja bugyellárisát és erőltetett mosolylyal bár, de kifizeti a sarcot, mintha egy jogos kétségbe nem vonható követelésről volna szó. A modern szélhámos nem revolverrel, hanem pszichológiai alapon működik, az arcekről lesi el a legrejtettebb titkokat és azzal a fenyegetéssel „vágja mellbe” áldozatát, hogyha nem fizet, hát nyilvánosságra hozza a kulisszák mögötti csinyeit.

A modern szélhámos rendszerint nincsen a tények birtokában, csupán fellévések: e alapítja maróverét, amelyeknek meg van az a sikerük, hogy akár helyes a feltevés, akár nem, a megfenyegetett ember fizet, mint a köles, ha büns azért, hogy stiklijét elhallgassák, ha ártatlan azért, mert el akarja kerülni a nyilvános botrányt.

Ilyen körülmények között rendszerint sikerül is a pumpolási manőver, — amint azt az alábbi eset is bizonyítja, — a melynek folytatása ma volt a budapesti büntető törvényszék előtt. Az érdekes ügyről budapesti tudósítónk az alábbiakat jelenti:

Kellemetlen kalandja akadt ez év október 9 én egy fővárosi kereskedő feleségének, midőn az Erzsébet-körúton sétált. Hirtelen egy fiatalember lépett elébe:

— Nagyrágos asszony én Vajda magádetektív vagyok. Nagyrágó férje megbízott, hogy minden lépését figyelemmel kísérem. Az imént láttam kegyedet egy fiatalemberrel diskurálni, akivel itt az utcán találkozása volt. Ha a kellemetlenséget elkerülni akarja, adjon 20 forintot, akkor haligatok.

Az asszony nagyon megijedt erre a fenyegetésre, amely alkalmas lett volna családi életét felidulni, pénztárcájához nyult, hogy a 20 forintot kivége. Tárcájában azonban nem volt ennyi pénz, azért arra kérte a magádetektív urat, hogy fáradjon el lakására. Vajda, az állítólagos magádetektív a jelzett időben pontosan meg is jelent, de az asszony nem fogad-

hatta, mert férje is otthon volt. Csalódásában most a magán-detektiv egy durva hangú, fenyegető levelet írt az asszonynak, aki ezen levéllel a rendőrséghez ment. A detektívök tanácsára meg is jelent a fenyegető levélben kitűzött Erzsébet-terti találgatás, ahol a pénzt átadta a magán-detektivnek. A következő pillanatban az államrendőrség detektivjei már nyakoncsípték az áldetektívöt, akiről kiderült, hogy *Winternitz* Zsigmond foglalkozásnéküli egyénnel azonos. A letartóztatott zsaroló föltt ma új törvényt a büntető bíróság Mladoniczky táblai bírónőkele alatt a zárt tárgyalás lefolytatása után Keszler dr. kir. ügyész vádjára *Winternitz* Zsigmondot zsarolás vétségéért 3 havi fogságra ítélte. A vádlott felebbezett, az ügyész megnyugodott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Aida, opera. Korányi Frida vendégfőléptével. Bemutató előadás. (Bérlet A.)
Szombat: Aida, opera. Korányi Frida vendégfőléptével. (Bérlet B.)
Vasárnap: Aida, opera. Korányi Frida vendégfőléptével. (Bérlet C.)

A város.

(Az aradi Nemzeti Színház pályázatán a bíráló-bizottság által elfogadott színmű 3 felvonásban. Bemutató előadás.)

A Kölcsey-egyesület delegáltjai harminc néhány pályamunka közül választották ki A város című színművet és bírálatukkal előadásra érdemesítették, ezzel egyszeresmind esetleg pályadíjra is méltatták. A kritika itt tulajdonképpen egy kritikával áll szemben, egy bírálattal, mely irodalmi és színpadi kvalitások alapján becsejtotta a közönség és a kritika elé az ismeretlen szerző művét.

A bírálók elé a pályázók a színdarabok egész arzenáljával vonultak fel. Munkájuk egy cseppet sem lehetett irigylésre méltó, ezt a véleményünket éppen a ma bemutatott A város című darab is igazolja, mert a pályaművek közül ezt ítélték egyik legkiválóbbnak, holott ez a darab, csakis nagyon gyenge konkurrens mellett vihatta ki magának azt a megtisztelő elismerést, hogy abszolút irodalmi mértékkel mérték, irodalmi és színpadi bacset tulajdonítottak neki és esetleg jutalmazásra ajánlották.

Négy darab kerül a pályázati feltételek értelmében a szerző megnevezése nélkül bemutatásra. A névtelenség mögött hivatott írók rejtőzhetnek és hogy a bírálók hivatottsággal rendelkeztek, bizonyítja, hogy A város ismeretlen szerzőjében is felismerték a hivatottat. Az írásra, de nem a színműírássra hivatottat.

A város irodalmi nyelvezete elismerést érdemel, tetszésre tarthat számot, de maga a darab jelentéktelen, sovány cselekményű, meseje ötlet és fordulatok nélküli, tucat novella tárgy. Aki ezt a darabot írta, gondolkodásában nem jár mélyen járó utakon, az élet nagy kérdéseit csak felszínes megfigyelésre méltatja, de a nagy problémák felet könnyedén átsiklik, figyelmét pillanatra bár megkapják, de le nem kötök, nem érdeklik. Nagy kérdéseket érint, de nem foglalkozik velük, siettet az eseményeket, és éppen az bizonyítja a színműírás terén való járatlanságát, hogy a kínáló helyzetekkel nem tud élni, feleslegesen műveltet alakjaival, a jól induló témát eljuttatja és felvonásról felvonásra veszt biztonságából.

A darab jól induló meseje azzal kezdődik, hogy Bullás Mihály, aki két és fél hold földet örökölt, tanyai házat épített. A városi hatóság hivatalos írásban felszólítja, hogy bontassa le az épületet, mert csak legalább három hold földön szabad lakóházat emeltetni.

Bullás Mihály kétségbeesésében *Macskás* ügyvédhez fordul, aki elvállalja az ügyet és a szomszédos viszonyra hivatkozva még honoráriumot sem köt ki. Bullás Mihály kétségbeesését még növeli, hogy egyetlen lánya, a szép Vera, a városba kívánczik. Szolgálatba akar állni, mert unja a tanyai életet és sóvárogva kívánczik a városba. Előbb már könyörögve kérte Verát *Dömötör* Pali, egy fiatal tanyai kövacs, aki szerelmes Verába, hogy ne menjen a városba, ahol a szép cselédányokra ezer vesztély leselkedik, kérte, hogy legyen a felesége, maradjon még a tanyán, mert csak itt lehet a maguk fajta ember boldog. Vera visszautasítja *Dömötör* Pali, nem hallgat az édes apjára sem és elszegődik *Macskás* doktorhoz, az apja fiskálisához. Ez történik az első felvonásban, mely mozgalmas, szépen megkonstruált felvonás.

Innét kezdve rohamosan jutunk a kifejlődéshez. A második felvonás elején Vera már elbukott. *Macskás* ügyvéd fia a csábító, aki kíméletlenül löki el magától Verát, aki áldott állapotban van és akit a szolgálatból elbocsájtottak. Itt az ügyvéd lakásán találkozunk Bullás Mihályval is, akit az ügyvéd mindenéből kifosztott és aki elkeseredésében a szívtelen embert megakarja fojtani, de ebben Torma, egy széhhűdött molaár megakadályozza. Ezzel vége is van a második felvonásnak, a harmadikban alig történik valami. Bullást, mint le-rogyott napszámos embert látjuk viszont, aki egy munkásház udvarán másik két, Gorkij-szerű alakkal filozofál a nyomoruságról és az elmúlt, rövid ideig tartó jóléről. Utolsó csapásnak meghal egyetlen fia is, aki nem bírta elviselni a városi nyomoruságot. A fia halála kiengeszteli az apát bukott lányával, akit szintén a város rontott meg; a város, Bullásék legnagyobb ellensége.

Sovány kis novellatárgy ez a színmű, amiben hiába keresünk olyan kvalitásokat, melyek egy színműpályázaton babért hozhatnak a szerzőnek. A bírálók jóhiszeműleg deklarárták jutalomra méltónak, mert pompás nyelvezeével — a paraszok szegedi tájszólással beszélnek — kellemes olvasmány lehetett, de mint színpadi mű teljesen értéktelen.

A darabot kitűnő szereposztással, nagyon jó előadásban mutatták be. A szereplők mindegyike a sikerért küzdött. *Kállay* Jolán kiváló p. odukált, *Várnay* és *Szathmáry* szerepükből kabinetalakítást csináltak. *Hunyady*, *Marházy*, *Horty*, lelkiismeretes komolysággal játszották meg kis szerepeiket. A rendezés gondossága is a sikerért küzdött — hiába, a közönség aig honoráta elismerésével a darabot, mely ilyenformán a pályadíjtól el is esett. H. G.

* Az Aida bemutatója. Arad zenei kulturája a vidéken kétségkívül a legelső helyen áll. Ez a magas nívó bizonyos tekintetben kötelezettségeket ró a színház vezetőségére is, mert a közönség megköveteli, hogy komoly operai előadásokat is élvezhessen. *Szendrei* igazgató igyekszik is megfelelni az aradi színpad művészi nívójához fűzött várakozásoknak s ezért határozta el magát arra, hogy bár nagy áldozatok árán is, színpadra hozza Aradon Verdi örökbecsű operáját, *Aidát*. Ezt a hatalmas dalműt tudvalevőleg a szuezi csatorna megnyitására ünnepére írta Verdi és Kairóban került színpadra először. Azóta diadaljal járta be a világot s most végre eljutott Aradra is. A holnapi bemutató elé érhető lázas érdeklődéssel tekint a közönség, amely tudja és akarja is méltányolni a komoly zenei törekvéseket. A holnapi előadást Tilger karmester vezényli, s ő tanította be az egész operát. A zenekart ez alkalommal lényegesen

kibővítik, mert az előadáson szívességből közreműködik az aradi filharmónia egyesület több tagja is. A magán szereplők a következők:

Aida	—	Wlassák Vilma.
Amneris	—	Korányi Frida.
Rhadames	—	Ferrari lovag.
Romphis főpap	—	Hunyadi.
Amonastro	—	Ladislai.
A király	—	Fejér.
Egy követ	—	Faludy.
Első papnő	—	Zalai.

Az opera fényes kiállításban kerül színpadra, teljesen új jelmezekkel. Szombaton ismét az Aidát adják.

* Az Urhegyi-kiállítás utolsó napjai. *Urhegyi* Alajos, a nagy talentumu festőtanár képkiállítása már csak pár napig lesz látható a Weisz és Klein cég izlésesen berendezett félemeleti helyiségében. Vasárnap zárul be a szép sikerű kiállítás, amelyet Arad műértő és műpártoló közönsége meleg szeretettel karolt fel, ami különben nagyrészt a kiállított képek és *Albert* Andor szobrainak művészi értékre vezethető vissza. A képek nagyrésze elkelt, ámbar a megmaradtak között is több értékes festmény látható. Az intim kis kiállítás a megnyitás óta ugyyszólván találkozó helye lett az előkelő publikumnak, amely igaz műélvezetet talált a kiállított tárgyakban. Az utolsó napok bizonyára még az eddiginél is nagyobb látogatottságot és vételkedvet hoznak.

Színészsztrájk készül.

Drágasági pótlékot!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 14.

A cifra nyomoruság birodalmának tagjai, a színészek ez egyszer nem komédiáznak. Akik hatalmas uralkodókat s milliomos amerikaiakat szoktak ábrázolni a színpadon, most meghajolnak egy hatalmasabb ur: a gyomor szava előtt. A súlyos megélhetési viszonyok mozgalomra késztették Thália papjait és papnőit. Drágasági pótlékot kérnek s ezt különösen az élelmicikkok s a náluk elsőrendű szükségleteket képező fényűzési cikkek beszerzési árának rendkívüli felszökkenésével indokolják.

Aki a karszemélyzet csekély fizetését és nagy kiadásait ismeri, annak méltányolnia kell az akciót és rokonszenveznie kell a jogos követelésekkel.

A mozgalomról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

A fővárosi színészek, különösen a karszemélyzet között akció indult meg, hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel drágasági pótlékot kapjanak. Legközelebb szervezkedő gyűlést hívnak össze helyzetük és a követendő eljárás megbeszélése céljából.

A „Nap” megkérdezett néhány kiválóbb művészt és művésznőt, hogy miként vélekednek a mozgalom felől.

Márkus Emilia, a Nemzeti Színház művésznője így nyilatkozott:

— A közönségnek fogalma sincsen arról, hogy mi színészek mennyire érezzük a drágaságot. Mindenki azt gondolja, milyen nagy gázsit kapnak, és senki sem tudja, hogy akárhányszor olyan szerep van, amelyhez 3-4 új toalettet kell csináltatnunk.

Beck Vilmos, az operaház baritonistája ezeket mondotta:

— Soha jogosabb és méltányosabb mozgalom nem volt ennél. A segélyre elsősorban a karszemélyzet van nagyon reáutalva. Az operánál évről évre ígérték is nekik a drágasági

pótlékot, de a vége az, hogy nincs reá pénz, nem kapják meg.

Góthné Kertész Eila kijelentette, hogy kitörő örömmel vesz tudomást a mozgalomról.

A színészek körében azt beszélik, hogy ha békés uton nem kapják meg a drágasági pótlékot, *passzív rezisztenciát* alkalmaznak s az előadásokat *estétől hajnalig* nyújtják.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az Aradi Székely-Otthon és a Boros Béni-kör folyó hó 16-án szombaton este Szent-László-utca 5. sz. a. helyiségben, vacsora után fél 9 kor családi kabaret thea estélyt rendez, melyre mindkét kör tagjait családjukkal s vendégeikkel együtt tisztelettel meghívja a rendezőség.

A renitens horvátok.

Erélyes rendszabályozás.

Egy kis összeesküvés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 14.

A függetlenségi pártban támadt zavarok már nagyrészt lezajlottak s így az aktuális politikai kérdések középpontjába ismét a horvát ügyek kerültek. Az a minden parlamentarizmust megcsufoló viselkedés, amelyet a horvátok szinte üzletszerűen üznek a Ház padjain, megokoltá teszi a legerélyesebb rendszabályokat is, — természetesen a házszabályrevízió kivételével. Ugy látszik, *Návay* Lajosban erős kezű emberre akadtak a renitenskedő horvát képviselők, akik a magyarság elleni gyűlöletes munkájukban még sérelmekről mernek panaszkodni, ha az elnökség szigorúan alkalmazza velük szemben a házszabályokat.

Távirati értesülésünk:

A renitens horvátok.

A képviselőház mentelmi bizottsága ma tartott ülésén tárgyalta *Vinkovics* Bozsó, *Banjanin* János, *Popovics* Dusán és *Budiszavljevics* Bude horvát képviselők mentelmi ügyét. Az ülésre a meghívókat még délelőtt szétküldték a Házban levő horvát képviselőknek.

Popovics Dusán nem vette át a meghívót, sőt durva hangon visszautasította azt. Több képviselő kapacitálni kezdte, de *Popovics* nem tágitott. Ekkor *Andrássy* belügyminiszter fordult hozzá és azt a tanácsot adta neki, hogy ne renitenskedjék, hanem olvassa el a házszabályokat és megismeri azon következményeket, amelyekkel a mentelmi bizottság meghívójának visszautasítása jár.

Popovics erre maga ment el a meghívóért.

A bizottság a képviselőház ülése után *Papp Elek* elnöklete alatt tanácskozássra ült össze s megkezdte a tanúk és képviselők kihallgatását.

A négy horvát képviselő azt a nyilatkozatot tette, hogy ők nem fenyegették meg az elnökséget és nem tettek olyat, amiért a mentelmi bizottság elé kellene kerülniök.

Mazuranics Bogoszláv, a mentelmi bizottság horvát tagja azt az indítványt nyújtotta be, hogy az ügyet vegyék le a napirendről, de a bizottság többsége a *Mazuranics* indítványát elvetette s a négy horvát képviselőt az elnökség intézkedé-

seivel szemben tanusított engedetlenség és fenyegető magatartásuk miatt a Ház megkövetésére utasítja. A bizottság ezen határozatát Hédervári Lehel előadó fogja a képviselőház holnapi ülésén előterjeszteni.

Későbbi tudósításunk jelenti:

A mentelmi bizottság délelőtti ülésének meghívóját a négy horvát képviselőnek azzal a meghagyással kézbesítették, hogy az ülésen nyomban jelenjenek meg.

Az elnök felszólítására, hogy mentségeiket adják elő, a megidézett képviselők horvátul akartak beszélni, de az elnök, egyrészt hivatkozván a törvényre, másrészt arra, hogy a bizottság tagjai nem értenek horvátul, ezt nem engedte meg.

Popovics Dusán erre magyarul előadta, hogy a képviselők hajlandók mentségeiket magyar és horvát nyelven előterjeszteni, mivel azonban magyarul nem tudnak, kéri, hogy mentségeiket írásban nyújthassák be.

Az elnök ezt elfogadta és az ülést félórára felfüggesztette.

Szünet után a képviselők magyar és horvát nyelven írásban nyújtották be mentségeiket. Előadták, hogy ők nem fenyegetődtek és nem voltak renitensek. Az elnök figyelmeztetését a nagy zajban nem hallották, a lármázásban, mint a többi képviselők, úgy ők is résztvettek.

A bizottság ezután beküldte a gyorsírói jegyzeteket és a képviselőház naplóját, amelyből megállapította, hogy a négy képviselő az elnök intézkedésével szemben engedetlenséget tanusított, sőt ököllal fenyegetődött.

Ez alapon hozta a bizottság a fenti határozatát.

Farkasházy kilépése

Farkasházy Zsigmond az élesdi és *Polónyi* Dezső a kézdivásárhelyi kerület országgyűlési képviselője ma kilépett a függetlenségi pártból.

Farkasházy érdekes kilépő levelében a többek között ezeket mondja:

A függetlenségi és 48-as pártnak november hó 11-én megtartott értekezletén voltam bátor előadni, hogy a közönségi kiadásokhoz való hozzájárulás arányának jelentékeny felemése és igazságtalanság, megokolatlanság és törvénytelennek tartom s miután ilyen újabb közönségi terhek viselése egyenesen ellenkezik választóimnak tett ígéretemmel, kénytelen vagyok a kvótáemeléssel szemben állást foglalni és ez irányban a parlamentben szavamat felmondani.

Ebből magamra nézve a konzekvenciát fájdalmas érzéssel levonom és függetlenségi álláspontom teljes fenntartása mellett a pártkörből kilépek.

Béketervek.

Ma a horvátokkal újabb paktumtervek merültek fel. Arról van szó, hogy *Wekerle* egy horvát képviselő interpellációjára adandó válaszában ki fogja jelenteni, hogy a vasuti pragmatikáról szóló törvényjavaslatot, amelynek intézkedései tudvalevőleg még csak rendeletileg vannak életbeléptetve, nem terjesztik a parlament elé, mindaddig, míg a horvát regnikoláris bizottság ez ügyben végleges megállapodásra nem jut. Ezzel a tervvel azonban a horvátok egyelőre nem foglalkoznak.

A horvátok összeesküvése.

A horvát képviselők ma este tartott értekezletükön foglalkoztak a mentelmi bizottság határozatával, eljárásukat azon-

ban a Ház holnapi határozatától teszik függővé.

Ez ügygel kapcsolatban a *Pester Lloyd* holnap reggeli száma szenzációs leleplezést közöl a legmegbízhatóbb forrásból.

A P. L. cikke rámutat arra, hogy a horvátok tulajdonképpen eszközei egy összeesküvésnek, amelyet már huzamosabb idő óta Budapesten és Bécsben a *dualizmus ellen* szönek. Az obstrukció, amelyet a horvátok a magyar parlamentben folytatnak, a Reichsrath délszláv, cseh radikális és ruthén képviselői támogatásával történik. Kizárólag erre vezethető vissza azon törekvésük, hogy a kiegyezési javaslatok letargyalását megakadályozzák, mert mindent elakarnak követni arra nézve, hogy a kiegyezést lehetetlenné tegyék. A délszlávok is támogatói ezen mozgalomnak, bár épen ők a jelenlegi kiegyezés által számos olyan előnyhöz jutnak, amelyet eddig nem élveztek.

Az összeesküvés eredeti célja azonban nem a kiegyezés megakadályozása, hanem a *dualizmus szétrobbantása* és a *trializmus megteremtése*. E szerint Magyarországon és Ausztrián kívül egy harmadik önálló állam keletkezne, az ugynevezett *délszláv állam*, amelyben Horvát—Szlavon—Dalmátország a délszláv tartományok, továbbá Bosznia és Hercegovina foglalna helyet.

A konspiráció számai Budapestre vezetnek vissza; az összeesküvők először akkor tárgyaltak, amidőn a délszláv képviselők üdvözlés céljából egy alkalommal fővárosunkban megjelentek. Azóta titokban folytattak a tárgyalásokat.

A P. L. felhívja a kormányt, hogy indítson sürgősen vizsgálatot s ha a vádak beigazolást nyernek, a legerősebb eszközöket alkalmazza, hogy e hazaárulás és az ország törvényei ellen indított mozgalomnak egyszer és mindenkorra véget vessen.

HIREK.

Meghívás.

A függetlenségi és 48-as párt nevében mind a négy kerület hivatalos jelöltjeit ezennel felkérem, hogy ma, *pénteken délután 5 órakor* fontos ügyek megbeszélése végett lakásomon megjelenni sziveskedjenek.

Müller Károly,
pártelnök.

Meghívás.

A III. kerületi függetlenségi és 48-as párt e hó 15-én, pénteken este 8 órakor a *Fritz-féle, Mókushoz* címzett vendéglőben, majd a *Karczagi féle Sarló-utcai* borsarnokban a választások tárgyában bizalmas és fontos értekezletet tart.

Az elnökség kéri a párttagokat, hogy az értekezleten megjelenni sziveskedjenek.

A kerületi elnökség.

Meghívás.

A függetlenségi párt második kerületi polgárai pénteken este nyolc órakor a *888-hoz* címzett vendéglőben értekezletet tartanak, melyre ezennel meghívja őket a 25-ös bizottság nevében

Magyary Ferenc,
elliök.

Szinészsztájk.

Arad, november 14.

A florenci Pitti palotában van egy kép, címe „A komédiás.” A sötét bitumos alapról kiemelkedve, az előtérben sovány, nagy, jellegzetes fejű férfi áll. A ruhája fehér, nagy piros gombokkal, a halvány, szomorú kifejezésű arca veritékkel belepve és lankadtan lebecsült kezének két ujjával egy nagy, kerek réz soldit tart. Körülötte kacagó, potrohos polgárok, vihogó asszonyok. A festmény — amint már meg lehet határozni — azt a pillanatot rögzíti meg, amikor a bohóc, a komédiás, a színjáték elteszi a krajcárt, amiért a testének és lelkének súlyos munkájával megszolgált és elmegegy kenyeret és turót enni.

A modern és elsősorú színész így beszél:

— Kell lenni egy frakkomnak, egy szmokingomnak macaré bélással, nagy csomó téli, tavaszi, őszi és nyári toa'ettemnek, mind elsősorú szabótól, mert ha a nadrágom rossz, a kabátom el van szabva és a mellényem nem hódító színű, azt mondják: Izetlen, unintelligens, menjen Mucsára.

Nem szabad a pincérnek szólanom akkor, amikor a fizetésnél így számol:

— Egy piccoló husz, négy cigaretta tiz. Tiz meg husz az negyvenkettő, egy koronát tetszett adni, kapok még nyolc filért.

Mosolyogva, humoregnom kell este a színpadon és otthon vagy kilenc váltó lejáratom van, a részletre vásárolt butoraim rátaíért kinez, a bőromet akarja lenyuzni a szállító és a fiam januári tandija még nincs kifizetve.

Csak a bokavarrásu selyem harisnyámba annyi pénzt kell befektetnem, mint egy polgári családnak havonként a kosztba.

Hetenként legalább kétszer a Pannoniában kell — a társas élet kedvéért — ebédelnem, pedig a vagyonba kerülő bifsztek és a velő-krokett megakad a torkomon, hogy már uzsonnára a kollegámtól kell kölcsön kérnem egy forintot.

Nos hát ezen a dolgon segíteni kell valahogy. Nagyobb fizetést már nem kérhetek, mert az így is két akkora, mint egy becsületében megérezült, hatvan éves hivatalnoké. Hanem nagy a drágaság! Drágasági pótlékot fogok követelni, mert a husnak, fűszernek, a kenyérnek felment az ára, a többletet pedig a költséges életmódom tovább vitelére fogom fordítani és kézzel himzett harisnyát fogok viselni és a cipőmre nem sajnálom majd akár harminc pengőt sem.

Mert azt a pótlékot meg fogják adni. Ismernek minket. Nem merik megkockáztatni, hogy a „Molnár és gyermeke” hajnalig tartson majd a passzív rezisztencia idején és félnek attól, hogy a „Bánk bán” szerepét örmény akcentussal adom elő.

Vajjon a két színész közül melyik a nyomorúságosabb: a Pitti palota szegényes, kopott komédiása-e, vagy az előkelő színház modern, selyemharisnyás művésze?

H-y S-r.

— Merénylet a cár ellen. Pétervárról jelentik: Egy itteni porcellángyárban, amelynek a meglátogatását a cár a napokban jelezte, egy földalatti pincében bombát találtak. A pince telve telve volt bombákkal. Kétségtelen, hogy itt az uralkodó élete elleni merénylet volt készülben. A rendőrség széleskörű nyomozást indított, de a tetteseket eddig nem sikerült kézrekeríteni.

— A belényesi mandátum. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház bíráló bizottsága ma tárgyalta Lukács László belényesi képviselő mandátuma ellen beadott panaszt. Mivel a kérvényező képviselője, Tetéleni Ármán dr. a megbízásról lemondott, az új védő, Erdélyi Já-

nos dr. pedig a megbízást csak 24 órával előbb kapta, Erdélyi dr. kérelmére a bizottság az ügy tárgyalását november 25-re halasztotta.

— A címer és zászlókérdés. Bécsből jelentik; A közös hadügyminiszteriumban tudvalevőleg a múlt héten egy bizottság tanácskozott a katonai lobogó és címerkérdésről. A konferencia azon megállapodásra jutott, hogy a magyar ezredek zászlójának egyik oldalát a birodalmi címer, a másik oldalát pedig a magyar címer ékesítse, a zászló hegyén a magyar korona s a zászló rudja nemzetiszínű legyen. A zászló közepe marad, amilyen volt. A *Neue Freie Presse* ezzel szemben azt állítja, hogy a közös hadügyminiszteriumban e kérdésben döntés még nem történt s nem is fog történni mindaddig, míg maga a király nem határoz. A döntés azonban nyilván nemsokára be fog kövekezni.

— Emlék Fábry Sándornak. Hódmezővásárhely város tanácsa most készítette el azt az albumszerű jegyzőkönyvet, melyet a város törvényhatósága nevében emlékül nyujtanak át Fábry Sándor dr. volt főispánnak. A jegyzőkönyv azokat a beszédeket tartalmazza, melyek a főispán bucsuzása alkalmával elhangzottak, valamint a közgyűlés határozatát is. Az album október alak s annak szövegét Góby Dzsózsi rósi tisztviselő írta le gyönyörű rondbetűvel, költését pedig Posztós Pál könyvkereskedő végzi plüssbársonyba, míg a címlapot Szathmáry Tihamér tanácsnok készíti el akvarell festéssel.

— Zavargások a gráci egyetemen. Grác-ból táviratozzák: Az egyetemen, amely a zavargások miatt be volt zárva, ma kellett volna az előadásoknak megkezdődniök. Már kora reggel nagyszámu diákság gyűlt össze az egyetem kapuja előtt. Egy német diák kérdőre vont egy olasz diákot, hogy mit akarnak itt? Az olasz azt felelte: Nem fogjuk tűrni, hogy itt előadásokat tartsanak. A német diák erre botjával végig vágott az olasz arcán, aki vértől borítva összeesett. Erre általános verekedés fejlődött, amely véres botránynyá fajult, két olasz és egy német diák halálosan megsebesült és több kisebb sérülés is történt. Az egyetemet valószínűleg újból bezárják.

— Megint kamatlábemelés. Budapestről táviratozzák: A fővárosi nagyobb pénzintézetek küldöttel ma délelőtt tanácskozásra gyűltek össze, amelyen elhatározták a betéti kamatlábnak egy százalékkal való felemelését.

— Hlinka visszatér. Prágából jelentik: Hlinka András, a rózsahegy-i izgató plébános, aki fogházbüntetése elől menekült Csehországba, ma ismét előadást tartott a csernovai esetről és a felsőmagyarországi tótok elnyomásáról. Ez alkalommal bejelentette, hogy a legközelebbi napokban visszatér Magyarországra, hogy leülje két évi fogházbüntetését.

— Vilmos császár és a német kamarilla. Berlinből táviratozzák, hogy ott nagy érdeklődést kelt Vilmos császárnak a kamarilláról tett nyilatkozata, amelyet a Londonban megjelenő *Westminster Gazette* berlini levelezője közölt lapjában. A császár szerinte ezt mondotta:

— Én nem akarok egyszerű báb lenni. Tudja meg a nép, hogy ha én egy törvényt vagy egy rendeletet aláírok, az a magam véleményének kifejezése. Nagyon megütköztem azon, amit a lapokban a kamarilláról olvastam. Az én környezetemben nem volt kamarilla, amely bármiféle befolyást gyakorolt volna rám és amely magánérdekek szolgálatában állott

volna. Én nem tudom gondolni, hogy juthatott ilyesmi az embereknek eszébe. Én a magam nézetét teljesen függetlenül alkotom meg. Megbotránkozással utasítom vissza azt az állítást, hogy a kormányomat és a német birodalom vagy Poroszország érdekeit érintő politika kérdéseiben olyanok befolyásoltak volna, akiket személyes barátaimul tekintettem, s akiknek társaságában oly okokból éltem, amelyeknek semmi közük a politikához. Ez a szó: „kamarilla” csunya és undorodom tőle. Engem semmiféle csoport, sem pedig egyének nem befolyásolnak s a mióta a trónon ülök, nem vettem észre ilyen csoport létezését és senkit sem tudok, akinek cselekedetem vagy ítéletem függetlenségét feláldoztam volna.

— A nagyváradi katasztrófa. Nagyváradról jelentik: A minapi épületbeomlásnál történt katasztrófa 13 áldozatát ma temették el a vármegyei közokórházból a város lakosságának és a szervezett munkásságnak impozáns részvétele mellett. Az egyházi szertartást a közokórházban végezték az elhaltak felekezeteinek papjai. Azután a koporsókat gyalogosan vitték a temetőbe. A menetben az összes nagyváradi szervezett munkások gyászfátyollal bevont zászlókkal szakmánként vettek részt. A gyász jeléül a városban mindennemű ipari és gyári munka szünetelt, az összes üzletek zárva voltak. A temetés után a munkásság csendben szétoszlott, semmi rendzavarás nem történt. A temetésen számos koszorút helyeztek az áldozatok sírjaira. Megjelentek Glac Antal főispán, Rimler Károly polgármester, számos előkelőség, továbbá az összes szociálista szakszervezetek. A földmunkások szakszervezetének zászlóját a katasztrófa egyik megmenekültje, Nyéki István vitte. A sírnál a szociálista központ megbízásából Garbai Sándor beszélt, aki erősen ostromozta a kapitalizmust és a munkások kiuzsorázását. Ez a katasztrófa újabb bizonyossága annak, hogy a munkásoknak gyűlölniök kell munkaadóikat és a fennálló társadalmi rendet. Majd Horovitz Jenő, a központi szociáldemokrata párt titkára beszélt és súlyos vádakkal illette a katasztrófa okozóit. Ezután a tizenegy áldozatot együtt hantolták el. A törvényhatósági bizottság ma közgyűlést tartott, melyen Hoványi Gyula dr. azt indítványozta, hogy tekintettel a tegnapi szerencsétlenségre, vizsgálattassanak meg az összes építkezések, hasonló balesetek elhárítása végett. Utána Kandó Kálmán szólalt fel és azt indítványozta, hogy a katasztrófa áldozatainak temetési-költségét a város hajtsa be a szerencsétlenség okozóin.

— Szerencsétlenség a vadászaton. Pöstyénből jelentik: November 4-én vadászat volt a bajmoci uradalomhoz tartozó erdőben, amelyen többek között részt vett egy belga főúr, Abaffy privigyei tb. főszolgabíró és Sztchlo Kornél, Sztchlo Kornél fővárosi ügyvéd fia is. Nevezettek vadászat közben egymás mellé kerültek és lőtávolban csakhamar egy vadkan került eléjük, melyre Abaffy egymás után három lövést tett s bár mind a három lövés talált, a fenevad előre törtetett s Abaffy egy közelálló fára volt kénytelen menekülni. Ebben a pillanatban Sztchlo egy golyó érte. Ugyanis a vadkan szorosban Sztchlo mellett törtetett el és a belga főúr a vadkanra célzott, de a golyó Sztchlot találta. A golyó Sztchlo mindkét combját keresztülifurta és a jobb comb külső oldalán kijött. A sebesültet galyakból rögtönzött hordágyon vitték le a völgybe, hennan vasuton Budapestre szállították. Ha valami komplikáció be nem áll, Sztchlo néhány hét múlva felgyógyul. A belga, kinek expressz fegyvere volt, azt állítja, hogy ő csak célzott és a fegyver magától sült el.

— **Groszmann Jakabné temetése** Arad társadalmának imponáló részvéte mellett temették el ma dr. *Groszmann* Jakabné, aki mint az izraelita nőegylet alelnöknője, éveken át áldásdus munkát fejtett ki az egyelet fellendülése és a támaszra szoruló szegények érdekében. A Petőfi-utca és az Erzsébet-körút sarkán lévő gyázházat már jóval két óra előtt óriási gyászoló közönség lepte el, amelyben a társadalom minden rétege képviselve volt. A megjelentek között volt *Neuman-Fürst* Mária, az izraelita nőegylet elnöknője, aki az egyesület nevében részvétét fejezte ki a mélyen sujtott családnak. A temetési szertartás, amelyet Vágvölgyi dr. rabbi végzett, délután két órakor vette kezdetét. Vágvölgyi dr. magasszárnyalású, poetikus beszédben bucsúztatta az elhunyt urinót, akinek a köz terén kifejtett kiváló munkásságát és nagy érdemeit találó szavakban ecsetelte. A nagyhatású, gyönyörű beszéd után az izraelita templom énekkara megható gyászdalokat énekelt, amelyeknek elhangzása után a koporsót a gyászkocsira tették és hosszú sorban indult el a menet a temető felé. A koporsót vivő kocsit egy másik, koszorúkkal megrakott kocsit és hosszú kocsisor követte. A temetőben rövid ima után örök nyugalomra helyezték az elhunytat.

— **Trafikszivar — selyempapírosban.** Fontos újítás életbeléptetését tervezi a magyar királyi dohányjövődék. Az újítás abból állana, hogy a legolcsóbb szivarok kivételével, minden szivart selyempapírosba burkolva hoznák forgalomba, a legolcsóbb szivarok végét pedig paprosból való kupakkal látják el. Egészségi szempontból nagy fontossága lenne a reform életbeléptetésének, mert az a régi szokás, hogy egyesek, amíg egy szivart vásárolnak, huszat is végig ropegatnak, többé nem fenyegetné veszedelemmel a dohányzók egészségét.

— **A vagonhiány.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: A főváros kereskedelmi és ipari köreit ismét kellőmellénél érintette azon intézkedés, hogy az államvasutak igazgatósága a Fiumébe rendelt kocsiaruk felvételét az állatszálítványok kivételével bizonytalan időre ismét megszüntette. Ez évben már többször történt ilyen megszüntetés, amely a kereskedelemnek, általában a forgalomnak nagy hátrányára van. A vasutigazgatóság ezen intézkedésének oka elsősorban a vagonhiány, továbbá a vasúti állomások elégtelen berendezése.

— **Majláth püspök és Bánffy Dezső.** *Kolozsvárról* jelenti: Az erdélyi katolikus státus *Majláth* Gusztáv gróf. erdélyi püspök elnöklése alatt ma kezdette meg tanácskozásait. Érdekes volt, hogy a püspök ugyanazon szavakkal nyitotta meg a gyűlést, mint *Bánffy Dezső* báró főgondnok az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlését: — Megnehezült az idők vészes járása felettünk. *Majláth* azután *Bánffyval* polemizálva azt mondotta, hogy a felekezeti türemséget kell *Bánffyval* szemben hangoztatnia; ne támadjuk egymást, hanem inkább fogjunk össze a vallásellenes, erkölcsellenes tanításokkal szemben. A püspök végül *Bánffynak* az apácáskolák ellen intézett támadását cáfolta.

— **Öngyilkos magánhivatalnok.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: Ma délelőtt a Müller testvérek vegyészeti gyárában egy fiatal tisztviselő agyonlőtte magát. Az öngyilkos *Bermann* Balázs husz éves ungvári születésű fiatal ember. A múlt évben került Budapestre Ungvárról, ahol az édes atya vagyonos tőrőgyáros. Január elseje óta alkalmazottja a Müller testvérek cégnek, s irodai munkákat végzett. Jókedvű, vidám fiú volt, anyagi gondok sem bántották, mert fizetésén kívül hazuról is kapott segítséget. Néhány nap óta a fiatal ember nagy változáson ment keresztül. Buskomorság látszott rajta. Ideges, mogorva volt. Kérdezték, hogy

mi történt vele. Kurtán csak annyit mondott, hogy beteg. Ma reggel már fél hét órakor megjelent hivatalában. Több levelet írt, amelyekből maga adott föl a postára. Hét óra volt, amikor visszatért. Lőült íróasztala elé, szájával gombolta a kabátját és mellényét s egy kts, hatlövétű forgópisztolyal mellbe lötte magát. Nyomban értesítették a mentőket, akik bekötötték a sebeit és a Rókus-kórházba akarták vinni. Utközben azonban meghalt. Öngyilkossága okát nem tudják. Már tegnap megkísérelte az öngyilkosságot. Kora reggel, éppúgy mint ma, felment a hivatalba. Revolvert elővette, de ebben a pillanatban belépett a szobába egy szolga. *Bergmann* ijedten rejtette el a fegyvert. A szolga megkérdezte, hogy mit akar a revolverrel. *Bergmann* zavartan válaszolta:

— Kitisztítani akartam!

Hozzáértőzői azt hiszik, hogy szerelmi bánatot kergette a halálba.

— **Érdekes színházi pör.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: Érdekes pör indult meg a Nemzeti Színház ellen. *Hevesi* Sándor, a Nemzeti Színház volt főrendezője, aki most ugyanígyen minőségben a Népszínház-Vigoperánál működik, ügyvédje, *Kovács* Jenő dr. útján *Somló* Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója ellen 500 korona erejéig pert tett folyamatba a járásbírósg előtt. A keresetben *Hevesi* az 500 koronát a *Lebonnard* apó c. színmű fordításáért követeli. A Nemzeti Színház a darabot először *Szalai* Emil dr. fővárosi ügyvéddel fordította, aki meg is kapta az 500 korona honoráriumot, de a fordítás hasznavehetetlennek bizonyult. Ekkor *Somló* *Hevesit* bizta meg az újrafordítással és így került színre a darab, a színlapon azonban fordítóként *Szalai* Emil dr. neve szerepelt. *Hevesi* kijelentette, hogy ezzel nem törődik, csak az 500 korona honoráriumra ragaszkodik. Mivel ezt mindaddig sem kapta meg, a pert *Somló* Sándor ellen megindította.

— **A gyulaideki vasut tökeemelése.** *Békés* csabai tudósítónk jelenti: A gyulaideki vasut r. t. igazgatósága a napokban ülést tartott Gyulán s elhatározta, hogy a vasut alapítójét 400.000 koronával felemeli. Az ezen összegben kibocsájtandó részvények jegyzését *József* főherceg és *Almássy* Dénes gróf vállalták magukra, mint akiknek uradalmán a keskenyvágányú vasut áthalad. Mindkét földbirtokos meggyőződött arról, hogy a vasutnak nagy jövője van s hogy örvendetes fejlődését misem akadályozza. Addig is, míg az alapítóke felemelése közgyűlésileg elhatározatik, a vasut három nagy alapítója 200.000 koronát bocsájtott a majd csak ezután bekövetkező esedékes tartozások rendezésére.

— **Csodás új találmány.** A felfedezések és találmányok lázas korszakát éljük. Mindenkinél akad felfedezni, feltalálni valója. Nap nap után híre jön innen-onnan, Berlinből, Párisból, Londonból, még Bécsből is, mily rohamosan haladunk, tökéletesbedünk. Még nem is olyan nagyon régen feltalálták a dróttalan táviratozást, melynek segítségével a párisi *Matin* nevű újság naponként a leggyorsabban kapja meg Newyorkból a tudósításokat. Itt is felszáll, ott is felszáll — és leesik szárnyszeggetten, összetörötten egy-egy új repülőgép. Sőt Amerikában már repülőgép versenyt is rendeztek, melyen három percig sikerült a győztesnek a levegőben lebegni és meg is tet, vagy husz métert a gépével — hátrafelé. Páris legújabbán Berlinből és Londonból távirati uton kapja a fényképeket az illusztrált lapok számára, amennyiben a leadó és felvevő táviró állomáson külön készüléket kapcsolnak be, mely Berlinben vagy Londonban a képről felveszi, Párisban pedig egy érzékeny lemezre leadja a fény sugarakat s így huszonnégy óra helyett két óra alatt küldhetik a nyom-

dába az új, szenzációs felvételek kliséit az illusztrált lapok szerkesztői. De mindeme találmányok és a többi, — mint például a „mozi“ és a fonográf, — egészen elhomályosulnak a legújabb találmány fényétől. A feltaláló *Berg* Péter Vraa Povsen üzemellenőr, ki megérdemli, hogy a nevét langbatúkkal írják fel az égboltra, hogy a caecómók ezután mindenkélt az ő nevét tanulják meg s csak jóval azután a papa-mama szókat, melyek az ő neve mellett sokat vesztenek eddigi értékükből, mert *Berg*, a feltaláló válik most az emberiség atyjává. Az első pillanatban nem is tudjuk kellőképen értékelni a nagyszerű, csodás, kápráztató észről tanuskodó találmányt, mely nemsokára meg fogja változtatni a társadalom képét, mely a legnagyobb áldás a közgazdaságra, mely mindenkit el fog téríteni a politikai, hivatalnoki, orvosi, tanári, kereskedelmi pályától, hogy minden idejét ama magánélvezettel egybekötött közhaszonnak szentelje, melyet *Berg* találmánya által szolgálhat. A kéz reszket és alig tudja leírni a betűket. Kár, hogy zseniális alkotására nincs más szó, mint az, amelyet a *Budapesti Közlöny*, a hivatalos lap használ, mely egyszerűen *találmánynak* nevezi azt, s mely a mai számban a következő rideg egyszerűséggel adja tudtára az ámos világnak a világeseményt:

40078. lajstromszám. *Berg* Péter Vraa Povsen üzemellenőr *Koldingban*. — *Készülék a tehének farkának megfogására fejés közben.* X/f. oszt. 1907. márc. 4.

— **Főispánválság Bars megyében.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: A képviselőház folyosóján ma egy *bars megyei deputáció* jelent meg. *Andrássy* belügyminiszter kérette őket magához azért, mert a megyében nagy az elégedetlenség *Kazy* főispán ellen, aki már 19 év óta végig szolgált minden kormányt, legutóbb a darabontokat is. A vármegye nagy része szeretne a főispántól megszabadulni. Ez ügyben tanácskozott a küldöttség *Andrássyval* és *Hadik* államtitkárral is, de döntés még nem történt.

— **Letartóztatott miniszterelnök.** *Triesztből* jelenti: *Radován* volt montenegrói miniszterelnököt az itteni rendőrség ma a montenegrói ügyészség kérelmére *letartóztatta*. *Radovánt* azzal vádolják, hogy részese egy gyilkosságnak, ez azonban nem igaz, hanem letartóztatásának valódi oka az, hogy egy nagyobb összeesküvés vezére volt. Miután Montenegro Ausztriával nincsen szerződéses viszonyban a politikai foglyok kiadását illetőleg, a montenegrói kormány ehhez a cselhez folyamodott, hogy *Radovánt* kiadják.

— **A generálisok egy újság ellen.** A *Kassán* megjelenő *Kassai Hírlap* a napokban cikket közölt, melyben ez a kifejezés is előfordult: „*Trottl* generálisok.“ Nagy lett a főhaborodás a helyőrség tisztjei között, midőn a cikket elolvasták. A lapszámot nyomban elküldték a közös hadügyminiszternek. A hadügyminiszter is érzékeny oldaláról fogta föl a dolgot és meghagyta a hadtestparancsnokságnak, hogy a lap ellen sajtópört indítson, ami meg is történt. Alkalmunk lesz hát megtudni, hogy becsületsértés-e az, ha valakit „*trottlinak*“ neveznek.

— **A csernovai izgatók.** *Rózsahegy*ről jelenti: A csernovai eset alkalmával 18 embert tartóztatnak le. A rózsahegy törvényszék vádtanácsa ma foglalkozott a letartóztatások elleni feifolyamodással s helyben hagyta a letartóztatásokat. A 18 bűnös ugyan azzal védekeztek, hogy ők véletlenül kerültek bele a tömegbe, de a vizsgálat adatai kiderítették, hogy ez nem felel meg a valóságnak. A fő tárgyalás valószínűleg jövő hóban lesz.

— **Elítélt kém.** *Lipcséből* táviratozzák: A *Bogacki* Antal elleni kémkedési perben a vád-

lottat a katonai titkok elárulására vonatkozó törvény elleni megkísérelt vétség címén három évi fegyházra, polgári jogainak öt évre való elvesztésére és rendőri felügyelet alá való helyezésre ítélték. Két hónapra, a melyet vizsgálati fogságban töltött, beszámítottak büntetésébe. A törvényszék igaznak találta, hogy a vádlott, mint az orosz kormány kémje ténykedett, de nem látta bebizonyítva, hogy az orosz kormány titkokat árult el.

— Felolvasás. *Fráter Zsigmond*, a széptelenségű, fiatal aradi mérnök pénteken este a Mérnök és Építész egyesületnek a Központi szállodában lévő helyiségében a „Duna Száva szabályozása” címen felolvasást tart.

— Gázmérgezés egy ügyvéd lakásán. Budapesti tudósítónk jelenti: Halálos szerencsétlenség történt az éjszaka *Sebestyén Samu* dr. fővárosi ügyvéd Kálmán-utca huszonegyedik számú lakásán. Az ügyvéd és felesége féltizenegykor tértek aludni. A két cseléd, *Varga Ilona* szobaleány és *Hubmann Mária* szakácsnő még egy ideig a konyhában foglalatostkodtak. A szakácsnő feküdt le előbb a konyhából nyíló cselédszobában, *Varga Ilona* szobaleány pedig később a konyhában tért nyugalomra. *Varga Ilona* oltotta el a gázlámpát. Az elzáró csavar könnyen jár s így oltás közben észrevétlenül túl csavarhatta a csapot s így nyitva maradt a gázcső, amelyen keresztül egész éjszaka ömlött a gáz. Reggel hét óra tájban az ügyvéd nagy dörömbölésre ébredt. Az ügyvéd felesége kislétett. Már az előszobában nagy gázzagot érzett. Bonyitott a konyhába és a cselédszobába, ahol eszméletlenül találta a két leányt. Értessítették a mentőket, akik *Varga Ilonát* már holtan találták. Megölte a gáz. *Hubmann Mária*t eszméltetve keltették. Most a Rókus kórházban ápolják.

— Egy gyógymód csodatettei. Annak a spontán rendszerű természetes gyógymód ak, amelyet *Oppe Péter* dr. Aradon saját fardőjében több esztendője honosított meg és vezet, egyre több ember élvezi az áldását. Súlyos esetek, vezensedelmes szervi elváltozások és kórok esetében meglepő eredményeket ért el ez a gyógymód. Legutóbb, amint velünk közlik, *T. aradi* kistparost, akinek nagyfokú ideg-baja s ezzel kapcsolatos szédülése van, néhány heti kezelés annyira kigyógyította, hogy teljesen üdének és erősnek érzi magát. De kivülre is napról-napra szaporodik a szenvedők száma, akik ózalommal keresik föl s halálával hagyják el az avatott, népszerű aradi természetgyógyászt.

— Diákok sztrájkja. *Przemislből* jelentik: Az itteni gimnázium ötöd osztályú tanulóit sztrájkba lépték. A sztrájk, — amelyet a tanulók szüleik beleegyezésével indítottak meg — egy tanár szigorúsága folytán keletkezett. Az iskola igazgatósága már sok büntetéssel sújtotta a diákokat, akik mindezek dacára nem szándékoznak az előadásokra eljárni, ami miatt a hivatalos hatóság kénytelen volt a tanár ellen a vizsgálatot elrendelni. Az osztályban szünetel az előadás.

— Zivatar. *Lippáról* jelentik: Az elmúlt éjjel három hónapi szárazság után erős villám-lás és menydörgéstől kísért viharos eső, mely mintegy fél óráig tartott s utána csendes, meleg eső esett, mely a vetésekre jótékony hatással van.

— A miniszter köszönete. A magyar királyi vallás és közoktatásügyi miniszter *Remetey Fülöp* Károly dr. aradi lakosnak, az aradi polgári fiúiskola tanuló javára 1000 korona tökével tett alapítványáért, köszönetét nyilvánította.

— Köszönetnyilvánítás. Boldogut dr. Grossman Jakabné ravatására szánt koszorú megváltására *Herzel Bernát* és neje (Budapest) 50 koronát, *Tenner József* és neje 25 koronát, *Éles Ármáné*, *Stern M. A.* és neje *Lusztig Ármán* és neje 20—20 koronát, ifj *Szalay Maró* 10

koronát adományoztak az izr. jótékony nőegyletnek, amely nemesszívű és kegyeletes adományokért benső köszönetét fejezi ki az elnökség.

— *Ozv. Mezey* Andrásné urcő és *Mezey Béla* 6—6 koronát, *M. K. (Apatelek)* 10 koronát és egy emberbarát 2 koronát voltak szívesek az agghonvédeknek tüzelőanyag beszerzésére adományozni. Az aradi 1848—49 es honvédegyelet a nemes adományért ezután is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja.

— *Rovarpor*, *bolhák*, *legyek*, *poloshák*, *svábot* ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weiszlál*. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ Csák Cirjék becsületsértési pöre. Az aradi kir. járásbírószágon *Bozóky* Mátyás dr. albiró szombaton fogja tárgyalni Csák Cirjék volt minorita rendfőnök becsületsértési pörét. Ennek a pörnek érdekes előzményei vannak. *Páris* Lajos aradi ügyvéd fia nyughatatlan lélek volt. Pap akart lenni s ezért belépett az aradi minoriták zárdájába klerikusnak. Nemsokára azonban megunta ott a dolgot és átlépett a görög-keleti egyházba. Ott se maradt sokáig, hanem áttért a református hitre, hogy kálvinista pappá legyen. Nemsokára ezt is megelégelte és visszatért a katolikus vallásra és újra belépett a minoritákhoz klerikusnak. Egyideig megelégedettnek látszott, azonban végre mégis megunta a klerikuskedést és Csák Cirjék akkori rendfőnököt elbocsátást kért. Ekkor a rendfőnök *Páris* Gábor volt kassai darabont főispán tanu vallomása szerint sértő kifejezésekre ragadtatta magát a klerikussal szemben s ezt a becsületsértési pört fogja tárgyalni szombaton az aradi királyi járásbírószágon. Egyelőre csak annyi volt megállapítható, hogy *Páris* Gábor tanu akkor, amikor a sértés történt, nem is volt Aradon.

§ Rendőrtisztviselőből — templomtolvaj. Pár évvel ezelőtt még az egeri rendőrség tisztviselője volt *Recse* Dezső. Ezen állásából azonban számos visszaesései miatt elcsapták, mire mint foglalkozás és állás nélküli egyén felkerült a fővárosba. Hasztalanul keresett alkalmazást, nem talált. Közbe lerongyolódott s teljesen züllésnek indult. Az éhségtől győzve, október 13-án délelőtt betört a görög-keleti szerb templomba s itt egy érzetlen pillanatban az egyházi perselypénzből 2 korona 40 fillért ellopott. A lopást azonban *Vaszylics* Péter kántor felesége észrevette s nyomban figyelemztette *Molnár* József helyettes egyházi, aki a tolvaj templomlátogatást rendőrnök adta át. A büntető törvényszék ma ítélkezett. *Recse* Dezső ezen lopási bűnyében s a nagy nyomorával védekező vádlottat egy havi fegyházra ítélte. Az ügyész súlyosbírtásért felbuzgott.

§ Tutajosok panasza. *Braun* Ede fakereskedő felragadott több glódi román tutajost, hogy Zámboi Zsigmondháza bizonyos rájuk eső rész fejében fát szállítsanak. A tutajosok vállalták a rájuk bízott munkát és Zsigmondháza érve el akarták adni a fából az őket illető részt, de ekkor *Braun* sikkasztásért jelentette őket és a csendőrökkel a fát lefoglaltatta, mint bűnjelt. Az aradi kir. törvényszék azonban felmenette a tutajosokat és utasította a zsigmondházi községi előjáróságot, hogy a lefoglalt fát a tutajosoknak, mint jogos tulajdonuknak, adja ki. Ekkor kitudódott, hogy a zsigmondházi bíró a fát nem a község házára, hanem a saját udvarába szállíttatta s most csak *felbőr* lefizetése után hajlandó azt kiadni. Mint hogy azonban bűnjelkép lefoglalt tárgyak után nem kell fekbért fizetni, a zsigmondházi bíró pedig nem akar elállni követelésétől, most a glódi románok panasza emelnek *Wagner* Nándor zsigmondházi bíró ellen jogos tulajdonuknak önkényes visszatartása miatt.

§ Működik a független bíróság. *Nagyváradról* jelentik: A nagyvárad esküdtbírószágon sajtótörvénybe ütköző cselekmény miatt ítélt *ma Hegedüs* Nándor, a *Nagyvárad Napló* segéd-szerkesztője és *Nagy* Mihály ugyanazon lap munkatársának sajtópörében. A két újságíró ellen *Erdős* Rezső jószágkormányzó indított sajtópört, mert a vádlottak lapjukban támadták a nagyvárad latin szertartású püspök gazdasági politikáját. Az esküdtbírószágon *Hegedüs* segéd-szerkesztőt *negy* *Nagy* Mihály újságíró pedig *három havi fegyházra* ítélte.

§ Egy oleánder miatt. Magyarád és Agris között az országuton múlt év január 21-én találkozott *Biszurka* Juon és három kísérője *Bors* Józsefnével és *Lajkó* Idával. *Biszurka* régóta haragosa volt *Bors*nének, mert egyszer az ak udvaráról egy oleándert ellopott és *Bors*né a lopásért feljelentette. Most tehát elérkezettnek látta az időt, hogy bosszat álljon. Rá is kiáltott *Bors*nének már messziről: „Megáljon csak; most megfizet az oleánderért!” — Az asszony, ki a vasutról jött haza egy fiatal leánnyal, megijedt *Biszurka*tól és futásnak eredt, de bosszúért lühező ellensége utána vetette magát, s amikor elérte, ő szelépte a ruháját, azután letépette az asszonyt a földre és elkezdte tüntetni. A szerencsétlen asszonynak még *Lajkó* Ida se sielhetett a segítségére, mert őt *Biszurka* kísérői közül az egyik fogva tartotta. Az oleánder tolvaj azalatt folyton ütötte, vágta a földön fekvő áldozatát, s mikor az már allg tudott lélekezni, így szólt hozzá:

— No most adja ide a gyűrűket az újjáról, mert különben agyonverem egészen.

*Bors*né, csak hogy életét megmentse, rögtön odaadta gyűrűt *Biszurka*nak. De a rabló nem érte be ennyivel. Miután *Bors*né ott hagyta a földön, honnan a felig agyonvert asszony csak jóval azután és csak nagynehéz tudott feltápáskodni, *Biszurka* látta, hogy *Lajkó* Idát még mindig fogva tartja egyik társa, s ezt a helyzetet rögtön kihasználta a maga javára. Odaszólt a leánynak:

— Add ide a gyűrűdet, azután kiszabadítlak.

A megrémült leány odaadta a gyűrűket, mire *Biszurka* felszólította társát, hogy most már elengedheti. Ezt a bűnet tárgyalta tavaly október 20-án az aradi kir. törvényszék és *Biszurka* akkor egy évi börtönrre ítélte. Most a nagyvárad királyi ítélőtábla foglalkozott az ügygyel és *Biszurka* büntetését négy havi fegyházra leszállította.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 14.

Amerika 2% magasabb. Kínaiat és vételkedv korlátolt, 5 fillérrel magasabb árak.
Az árak 50 kilonként számoltva:

	Deli szárlat	5 órai szárlat
Buza áprilisra . . .	12.80—2.81	12.77—12.78
Zab áprilisra . . .	8.63—8.64	8.62—8.63
Rozs áprilisra . . .	11.95—11.96	11.93—11.94
Tengeri májusra . . .	7.39—7.40	7.37—7.38

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény . . .	628 —
Magyar hitelrészvény . . .	736 —
Osztrák-magyar államvasuti részvény . . .	650 75

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételük vannak, szíveskedjenek azokat kiadóhivatalunkba beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek. Szíveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni kiadóhivatalunkkal. Szíveskedjenek ezenkívül a községi előjáróság névsorát, az ottani pénzügyi tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakezelő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. ó. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtétet pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-utca sarok, a színház főbejáratával szemben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közelgő idény beálltával raktáromat mindenemű hőrökkel felszereltem, melyből a legszebb és legjobb kivitelű 2632

uri és hölgy cipőket

készítok, miért is becses rendelésüket kérem vagyok kitünő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

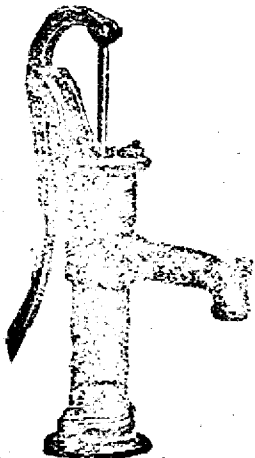
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolra cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem ramlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Bolyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabbak, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (Ingyen javítás). hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beült gummitrózott, kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

TEA

Saison.

Legzamatosabb

TEA és RUM.

Vojtek és Weisz

drogueria 341

Aradon.

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

318

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnek 70 fill.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Föray-utca sarok, gróf Nádasdy-palota)

2408

Ajánlja dusan felszerelt áru-raktárát, hol a legszebb és legdivatósabb **ingek**, gallérok, kézelők, nyakkendők, keztük, zsebkendők, harisnyák, stb. újdonságok kaphatók. Nagy választék hazai és angol divat-kalapokban. Nagy választék fa, vászon és bőr utazóbőröndökben.

Divatújdonság francia és olasz

illatszer különlegességekben.

Kamerli J. pécsi keztügyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltnek.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy alólírotnál széleskörű ismeretséggemmel fogva

ügynökségem

az alább nevezett módon fogom eszközölni.

Vevők és bérbevevők

semmiféle

jutalékot

nem tartoznak fizetni,

de azért pontosan és lelkiismeretesen lesznek kiszolgálva.

Eszközlöm házak, vendéglők, földek, borok eladását. Bérházak, vendéglők, földek bérbeadását. Eladókat, valamint bérbeadókat felhívom, hogy sziveskedjenek eladandó vagy bérbeadandó dolgukat nálam mindig és mielőbb bejelenteni.

Tisztelettel 2678

Colophon István

ügynök

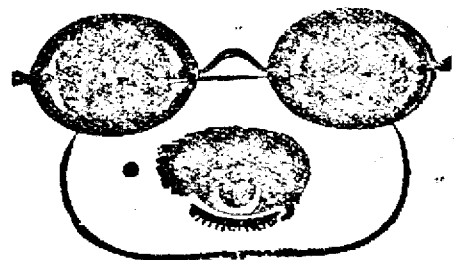
Kápolna-utca 15. sz.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszereseket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekonóbéka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2418

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

APRÓ HIRDETESEK.

Rongált dobozu levélpapírokat minden elfogadható árban kiárult **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 361

Uj könyvek

50-90%-os alkalmi áreszállítással, mely 1908. február 1-ig marad érvényben. Kizárólag jó művek. Árjegyzék ingyen. **Kerpel Izab** könyvkereskedése Arad. 1921

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy szatócs üzletberendezés

áruval együtt eladó. Bővebbet Leiningert-utca 10. sz. alatt. 2716

Finom férfi téli kabát,

férfi ruha és fehérnemű eladó. Megtekinthető Batthyány-utca 30., I. emelet. 2714

Kerekes Pál

gép harisnya kötőszete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák megkötésére, használt harisnyákat megfejlésére. Készít mindennemű férfi női és gyermekharisnyákat minden színben és erősségben. Továbbá gamasnit, alsósoknyát, keztyűt, gyermek ruhát, első inget és nadrágot trikót dorekat, hálósapkát, térdmelegítőt stb. 2588

Weisz Márton

uri női és gyermek cipész.

Van szerencsém Aradváros és vidéke nagyrészt közönségének becses tudomására adni, hogy az őszi idény beálltával a legfinomabb

női- és férfi cipőket

mindenfélé kivitelben, valamint a legtartósabb 2596

gyermek-cipőket készítek.

Becsés megrendeléseket kérve

Weisz Márton

uri- és női cipész

Arad, Deák Ferenc-utca 4. sz.

20646-907. kh.

Hirdetmény.

Tapasztaltam, hogy a forgalomba hozott kisebb élő állatokkal való bánásmód szabályozása tárgyában 1892. május hó 21-én 31060. szám alatt kiadott földmivelügyi m. kir. ministeri rendelet betartva nem lesz. Ennélfogva a hivatkozott ministeri rendelet tudomás és szigorú alkalmazkodás végett egész terjedelmében azon figyelmeztetéssel teszem közhírré, hogy a hivatkozott ministeri rendelet határozmányaiba ütköző cselekmények és mulasztások kihágást képeznek és a mennyiben az elkövetett cselekmények és mulasztások más fenálló törvények szigorubb határozmányai alá nem esnek, 40 koronáig terjedhető büntetéssel büntetendők.

1. §.

Kettőnél több borjut, juhok, bárányt, kecskét, malacot s a kisebb szárnyas állatok közül négy párnál többet összekötött lábakkal, akár köz-, akár magánfogyasztás, illetőleg a használat céljából szállítani vagy vinni s mindezen állatokat, tekintet nélkül a mennyiségre, ily állapotban bármint célra is tartani tilos.

A marhavásárra vitt borjuk és bárányok lábai azonban azon idő alatt, míg a vásár tart s a mérlegelés eszközöltetik, legalább öt centiméter szélességű hevederrel összeköthetők; mely állapotban az állatok mindenkor szalmára fektetendők.

Libák, pulykák s nagyobb szárnyas állatok összekötött lábakkal egyáltalában nem szállíthatók s azok házalas esetében csakis hónalj alatt vihetők.

Halakat keresztül fűzve szállítani, vinni vagy tartani tilos.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott mennyiségben felül borjuk, juhok, bárányok, kecskék, malacok csakis fedett s oly kocsikban szállíthatók,

hogy az állatok a kocsiban állhassanak.

E célból a kocsiknak szilárd fenékekkel kell bírnia és sem ezen, sem a kocsi oldalainak alsó részén nyílásnak vagy hézagoknak lenni nem szabad. Az oldalak felső részén $\frac{2}{3}$ -része szélességben a dezkák, illetőleg lécek között tág hézagok hagyandók, hogy az állatot kívülről látni lehessen és a kocsit levegő járhasssa át.

3. §.

Bármint szárnyas állatok az 1. §-ban meghatározott mennyiségben felül csak ketreces vagy fonott kocsikon, illetőleg ketrecekben vagy kosarakban szállíthatók.

A ketreceknek úgy kell készítenniük, hogy az állatok kívülről jól láthatók és megkülönböztethetők legyenek.

4. §.

Az állatok megfelelő etetéséről és itatásáról az eladó vagy szállító, illetőleg tulajdonos gondoskodni tartozik.

Arad, 1907. évi október hó 31-én.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

5072-1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett, évi 1600 korona fizetéssel és természetbeni lakás illetményvel javadalmazott városgazdai állásra pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni kívánókat, hogy pályázati kérvényeiket hozzám 1907. évi november hó 30-ig bezárólag nyújtsák be.

A városi szolgálatban nem állók egészségi állapotukat hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni kötelesek.

Aradon, 1907. évi november hó 12-én

Varjassy,
polgármester.

Árverési hirdetés.

Gondnokolt Kintzig Béla tulajdonához tartozó, Konop köz ség határában fekvő ugynevezett „Magura“ nevű erdőterületen 1907. évtől 1911. évi vágások tővön való tölgy és egyéb haszonfák álló fa anyaga **f. évi november hó 23 ik napján d. e. 10 órakor** Konopon az uradalmi erdészeti hivatalban 461,760 kor. becsárban, vagy azonfelül zárt ajánlat útján eladatik.

Árverelő kötelesek zárt ajánlataikat a becsár 10 százalékkal készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokkal az árverés napján Kintzig Géza gondnok kezébe átadni, kötelesek továbbá az árverési feltételeket hitelesített aláírásukkal ajánlatukhoz csatolni.

Ezen árverési feltételek Kintzig Géza gondnoknál Aradon, Rákóczi-utca 1. sz. a., Schiebl Gasztáv főerdésznel Konopon és Nikolits Döme ügyvédnél Aradon tekinthetők meg és szereshetők be.

Arad, 1907. évi november hó 14. napján.

Kintzig Géza,
mint Kintzig Béla gondnoka.

2719

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
= SZÉNSAV-MŰVEK =
ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyület legtisztább folyékony

Szénsavat
a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szikvízgyártáshoz, vonóvízgyártáshoz és egyéb ipari célokra.
Legkiadósabb természetes szénsav!

A Budapest székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer vizsgálati intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelemzési bizonyítványának kivonata:
„Szaga és íze; rendes. SZÉNSAVTARTALMA: 99-57%.
A vizsgálat foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelményeknek teljes en megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen jónak minősíthető.“

Felvilágosítással készségesen szolgál
Muschong-Buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.
Sürgönyözim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurbán telefon 18. sz. 2907

Sok millió előkelő
urhölgy használja

== a világhírű ==

Földes-féle

Margit-Cremet,

mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrhibák ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.